

Het imago van Zuid-Afrika

In Nederlandse kranten en Het WK in 2010 als keerpunt?

Naam eerste begeleider: mw. Drs. Mirjam Prenger

Naam student: Elonga Elizabeth Mbundu

Studentnummer: 0585521

Opleiding: Master Journalistiek & Media, Research en Redactie

Specialisatie: Audiovisuele Media

Amsterdam, januari 2011

Universiteit van Amsterdam

Faculteit der Geesteswetenschappen

Journalistiek & Media

Voorwoord

Met het schrijven van dit voorwoord ben ik aan het einde gekomen van een zesjaar durend studieproces. In het jaar 2005 ben ik aan de Universiteit van Amsterdam Taal & Communicatie gaan studeren. Deze opleiding heb ik met veel plezier en zonder veel moeite afgerond. Toch was ik niet helemaal verzadigd toen ik in 2009 mijn bachelor-diploma kreeg. Ik wilde meer. Het is altijd mijn ambitie geweest het journalistieke vak te leren. Ik heb daar tijdens mijn bacheloropleiding naartoe gewerkt door onder andere stage te lopen op de redactie van het feministische wetenschappelijk tijdschrift *Lover* en door minorvakken te volgen bij de opleiding Media & Cultuur.

De ambitie om de journalistiek in te gaan, komt voort uit mijn droom om ooit als verslaggever in Afrika te gaan werken. Ik kom oorspronkelijk uit de Democratisch Republiek Congo. Het is een land in ontwikkeling waar grote behoefte is aan goede journalisten. Ook vanuit de Westerse wereld, zou men meer inhoudelijk over Afrika kunnen berichten. Dit gegeven, geeft mij de wil en de kracht om iets terug te doen voor mijn land van herkomst en ik ben van mening dat deze master een goede basis voor mijn ontwikkeling is geweest om deze droom te verwezenlijken.

Tijdens mijn bachelor- en masteropleiding ben ik twee keer in het buitenland geweest. De eerste keer heb ik met een uitwisselingsprogramma meegedaan toen ik een semester aan de “University of Cape Town” heb gestudeerd. Ik heb toen de smaak te pakken gekregen. Mijn tweede buitenlandervaring was een stage van drieënhalve maand in Londen, bij de televisiezender *VoxAfrica*.

Afrika blijft een terugkerend thema in mijn leven. Tijdens het kijken van de wedstrijden van de Wereldkampioenschappen in de zomer van 2010, hebben mijn moeder en zussen mij op het idee gebracht om er voor te kiezen, de Wereldkampioenschappen voetbal 2010 in Zuid-Afrika, als onderwerp te nemen voor mijn masterthesis. Ik ben daarom ook blij dat ik met mijn geliefd onderwerp “Afrika” mijn universitair avontuur mag afronden.

Ik wil alle personen bedanken die hun medewerking hebben verleend bij het realiseren van dit onderzoek en die betrokken zijn geweest bij mijn schrijfproces.

Mijn dank gaat uit naar mijn begeleider, mevrouw drs. Mirjam Prenger, die alle verschillende versies van mijn masterthesis inhoudelijk heeft beoordeeld en die mij steeds zover heeft gebracht mezelf te verbeteren.

Mijn speciale dank gaat uit naar mijn familie, met extra dank aan mijn grote zus Pauline Mbundu. Je bent altijd al mijn rots in de branding geweest.

Summary

The content of this Master's thesis is an examination on whether the FIFA World Cup 2010 in South Africa has had an effect in the Dutch media coverage of the southern African country. The hypothesis of my Master's thesis is that a major sport event such as the FIFA World Cup 2010 is able to moderate the stream of negative reports from a third world country into a more positive coverage within the media of a first world country, such as the Netherlands.

The research question of this Master's thesis is:

How has the FIFA World Cup 2010 in South Africa changed the perspective of South Africa as viewed by Dutch media?

The survey in this Master's thesis is a content analysis of the Dutch press. The research corpus of the Master thesis includes the content of the news paper articles of *Nrc.next*, *De Telegraaf* and *De Volkskrant*. A description of the manner which these three news papers have covered the news from South Africa before, during and after the FIFA World Cup in 2010, will serve as an illustration of the content analysis.

My content analysis is based on the news framing theories of H.A. Semetko and P.M. Valkenburg. They have developed a line of research where they identified five news frames: 'conflict', 'human interest', 'attribution of responsibility', 'morality' and 'economic consequences'. Their line of research is being used as a tool for my own research in this Master's thesis. Furthermore, the theoretical framework in this Master's thesis includes a brief elaboration on how other authors have developed media theories on the mechanism of foreign news reporting. The South African history and its current society are also a point of discussion. This will help the reader to obtain an apt view of the southern African country.

The main conclusion of my content analysis stresses the explosive coverage of the Dutch press on the FIFA World Cup 2010. The coverage on South Africa during that period of

time was in general positively framed. After the FIFA World Cup in 2010, one notices a sharp decline in the coverage of the African country in the Dutch press.

The newspaper reports that appeared after the FIFA World Cup in 2010 are in general negatively framed. In this Master's thesis a positive frame and a negative frame implies two opposite things. A positive frame is everything what is being done in a situation to solve a problem. A positive frame focuses on solutions. A negative frame implies everything that is wrong within a situation. A negative frame doesn't focus on solutions. Various news paper articles have been assessed on whether they are being framed in a positive or negative manner. An illustration of the news paper articles with positive or negative frames will provide a better understanding in what is being asserted in this Master's thesis.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Summary	4
Inhoudsopgave	6
1. Inleiding	9
§1.1 Aanleiding onderzoek	10
§1.2 Vraagstelling	11
§1.3 Onderzoeksopzet	11
§1.4 Leeswijzer	13
2. Theoretisch kader	14
§ 2.1 Wat maakt nieuws nieuws?	14
§ 2.2 Hoe wordt bepaald wat nieuws is?	16
§ 2.3 Framing in het nieuws	17
§ 2.4 Hoe wordt ons de wereld beschreven?	19
3. Context Zuid-Afrika	22
§ 3.1 De Zuid-Afrikaanse samenleving	22
§3.1.1 Apartheidsbeleid	23
§3.1.2 The Truth and Reconciliation	23
§3.1.3 Regenboognatie	24
§ 3.2 Wat is het imago van Zuid-Afrika in de wereld?	24
4. Inhoudsanalyse kranten	26
§ 4.1 Operationalisering van de inhoudsanalyse	26
§4.1.1 Formulering frames Zuid-Afrika in de Nederlandse media	29
§4.1.2 Positief of negatief frame	32
§4.1.3 Schrijfstijl en stijlfiguren	33
§ 4.2 Wat is de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika vóór het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse media (kranten) in augustus, september, oktober van 2008?	35
§ 4.3 Wat is de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika tijdens het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse media (kranten en televisie) in juni en juli van 2010?	44
§ 4.4 Wat is de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika na het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse media (kranten en televisie) in augustus, september en oktober van 2010?	48
5. Uitkomsten inhoudsanalyse	52
§ 5.1 Resultaten van de inhoudsanalyse van de kranten Nrc.next, De Telegraaf en de Volkskrant	52

6.	Conclusie	57
§ 6.1	Zijn er significante verschillen te zien in de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse kranten vóór, tijdens en na de Wereldkampioenschappen in 2010? En hoe zijn deze verschillen te verklaren?	57
§6.1.1	Het verschil tussen de kranten in het aantal verschenen krantenberichten over Zuid-Afrika in de periode vóór, tijdens en na het WK	58
§6.1.2	Het verschil in het imago van Zuid-Afrika in de periode vóór, tijdens en na het WK	59
§6.1.3	Het verschil in de meest gebruikte nieuwsframes en minst gebruikte nieuwsframes in de periode vóór, tijdens en na het WK	60
§ 6.2	Reflectie op het onderzoek	62
	Literatuurlijst.....	64
	Bijlagen.....	66
	Bijlage 1. Corpus krantenberichten Zuid-Afrika 2008	67
	Bijlage 2. Corpus krantenberichten Zuid-Afrika WK 2010.....	73
	Bijlage 3. Corpus krantenberichten Zuid-Afrika na WK 2010.....	83

The struggle to escape from our bad image of the Third World is an essential stage in its struggle for independence, in this sense the journalism of the West is helping to arrest the historic process of development, and if there is any point at which the vicious circle of dependence can be broken, it is there, in the intractable issue of information.¹

¹ A. Smith. *The Geopolitics of Information*. New York: Oxford University Press, 1980

1. Inleiding

Wereldwijd spelen de media vaak een invloedrijke rol op de publieke opinie op nationaal en internationaal niveau. Zo hebben kranten, televisie en internet een belangrijke rol gespeeld in de beeldvorming over Zuid-Afrika ten tijde van het belangrijke voetbalsportevenement, de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010. Het WK in Zuid-Afrika was een evenement dat door de hele wereld werd gevolgd. Niet alleen vanwege het sportelement, maar ook vanwege het feit dat Zuid-Afrika het eerste Afrikaanse land is dat in de geschiedenis van het WK een toernooi van een dergelijke omvang heeft georganiseerd.

In de Nederlandse media was men in het begin nogal sceptisch of Zuid-Afrika in staat zou zijn om de organisatie van het WK op zich te nemen. Niet alleen in Nederland, maar de hele wereld stelde zich de volgende vragen: Is het land wel financieel in staat om het WK te organiseren? Hoe wordt het veiligheidsprobleem opgelost voor al de bezoekers die op het toernooi afkomen? Zullen ze wel op tijd klaar zijn met de voorbereidingen (infrastructuur, bouwen van stadions, hotels, etc.)? Zal ook de zwarte bevolking van de economische groei kunnen profiteren?

Ook in Afrika waren de verwachtingen hooggespannen. Zal het organiseren van het WK het imago van Zuid-Afrika verbeteren, opdat men het land niet alleen maar kent vanwege het turbulente Apartheidsverleden en de criminaliteitsproblematiek, maar als het eerste land dat succesvol een belangrijk sportevenement heeft georganiseerd op Afrikaanse bodem?

Ten tijde van het uitvoeren van dit onderzoek (in 2010 en 2011) is intussen bekend dat het WK in Zuid-Afrika redelijk rustig is verlopen met niet al te veel ongeregeldheden. Naarmate het Nederlandse elftal verder kwam in het toernooi, werden ook de mediaberichten in Nederland over Zuid-Afrika steeds positiever. Er waren op de Nederlandse televisie allerlei documentaires te zien over Zuid-Afrika, het woord

“Vuvuzela”² is een algemeen begrip geworden in de Nederlandse spreektaal, winkeliers wisten hoe zij met “leuke” Afrikaanse invloeden meer klanten konden trekken en Nederlandse voetbalsupporters trokken massaal naar het Afrikaanse land om het nationale elftal te steunen op het WK. Kortom, Nederlanders kregen een geheel ander beeld te zien van dit derde wereldland.

§1.1 Aanleiding onderzoek

Er bestaat het gezegde dat nieuws pas nieuws is wanneer er over rampen, corruptie en oorlogen wordt bericht. Kan een belangrijk sportevenement zoals de Wereldkampioenschappen voetbal, de stroom van negatieve berichtgeving uit een derde wereldland matigen en positieve berichtgeving op gang laten komen in een eerste wereldland zoals Nederland?

Voorheen was de perceptie van Zuid-Afrika in de Nederlandse media nogal negatief. Berichtgeving over moorden, corruptie, criminaliteit, xenofobie, armoede en onrust, was aan de orde van de dag in het Nederlandse medialandschap wanneer het ging over dit Afrikaanse land. In deze masterthesis stel ik mij de vraag in hoeverre Zuid-Afrika door het organiseren van het WK de beeldvorming dusdanig heeft beïnvloed dat het heeft geleid tot een omslag van een negatieve berichtgeving naar een meer positievere berichtgeving in de Nederlandse media.

Het WK zie ik in deze scriptie als een gebeurtenis die een bepaalde invloed zou hebben gehad op de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse media. Het gaat mij niet zozeer om het sportaspect van dit evenement, maar meer hoe de beeldvorming van dit land in de Nederlandse media hierdoor is veranderd.

² Vuvuzela is een Zuid-Afrikaans blaasinstrument dat wereldwijde bekendheid verkreeg door het WK in Zuid-Afrika.

§1.2 Vraagstelling

De centrale vraag in deze masterthesis luidt:

Op welke manier hebben de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 in Zuid-Afrika de invalshoek in de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse media veranderd?

Onder “invalshoek” versta ik de onderwerpskeuzes van nieuwsframes en de indeling van krantenberichten in positieve en negatieve frames. In paragraaf 1.3 licht ik dit nader toe.

De deelvragen van mijn inhoudsanalyse luiden:

- 1) Wat was de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika vóór het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse kranten (augustus, september, oktober 2008)?
- 2) Wat was de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika tijdens het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse kranten (juni en juli 2010)?
- 3) Wat was de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika na het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse kranten (augustus, september, oktober 2010)?
- 4) Zijn er significante verschillen te zien in de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse media vóór, tijdens en na de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010? En hoe zijn deze verschillen te verklaren?

§1.3 Onderzoeksopzet

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden zullen de krantenberichten van drie verschillende landelijke Nederlandse kranten worden onderzocht door middel van een inhoudsanalyse. Deze inhoudsanalyse richt zich op de onderwerpskeuze van de krantenberichten en op welke wijze er geframed wordt in de krantenberichten. De keuze voor de drie landelijke kranten is gevallen op de Nrc.next, De Telegraaf en De Volkskrant. Ik heb voor deze drie kranten gekozen, omdat een jongerenkrant, een populaire krant en een “kwaliteitskrant” de representativiteit van het onderzoek vergroten. Allereerst, vormen de drie kranten een dwarsdoorsnede van de landelijke Nederlandse kranten. Verder is een inhoudsanalyse dat gericht is op een krantenbronnenonderzoek eenvoudiger aan te pakken dan een bronnenonderzoek in de

audiovisuele media, omdat de onderzoeksbronnen in de geschreven pers gemakkelijk te achterhalen zijn in online krantendatabases. Tot slot, worden kranten over het algemeen gerekend tot de serieuzere media.

In deze masterthesis hanteer ik als onderzoeksinstrument voor mijn inhoudsanalyse het frameapparaat uit het onderzoek van Semetko en Valkenburg (2000)³. Semetko en Valkenburg (2000) hebben een analysemethode ontwikkeld waarbij generieke frames in de berichtgeving van kranten en televisie kunnen worden geïdentificeerd door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse. Dit doen zij door de berichtgeving van kranten en televisie onder te verdelen in vijf verschillende nieuwsframes: ‘conflict’, ‘human interest’, ‘toekenning van verantwoordelijkheid’, ‘ethiek’ en ‘economische gevolgen’. Een vergelijkbare aanpak wordt in deze masterthesis gehandhaafd. Verder onderzoek ik of de beeldvorming van Zuid-Afrika in de drie kranten is veranderd aan de hand van de methode framing. Ik kijk of er in de krantenberichten sprake is van een positief of een negatief frame.

- Onder positief frame wordt in deze masterthesis verstaan: dat wat gedaan wordt om een situatie te verbeteren. Men is dus gericht op oplossingen.
- Onder negatief frame wordt in deze masterthesis verstaan: alles wat er mis is binnen een situatie, zonder dat er sprake is van een oplossing.

Tot slot, zijn de momenten van analyse de perioden vóór, tijdens en na de Wereldkampioenschappen voetbal 2010. Op deze manier kan er daadwerkelijk worden gecontroleerd of er een effect is opgetreden in de Nederlandse berichtgeving over Zuid-Afrika naar aanleiding van de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010.

3 H.A. Semetko en P.M. Valkenburg. Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93-109.

§1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 bespreek ik het theoretische kader waarop ik mijn inhoudsanalyse baseer. In hoofdstuk 3 volgt de context waarin er een beeld wordt geschetst van de Zuid-Afrikaanse samenleving. Verder volgt in hoofdstuk 4 de inhoudsanalyse in de drie verschillende landelijke Nederlandse kranten. In hoofdstuk 5 bespreek ik de resultaten van de inhoudsanalyse. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 de conclusie gepresenteerd.

2. Theoretisch kader

§ 2.1 Wat maakt nieuws nieuws?

In het artikel *The Spiral of Opportunity and Frame Resonance: Mapping the Issue Cycle in News and Public Discourse* (Framing Public Life, 2001: 111) zeggen M. Miller en B. Riechert⁴ dat journalisten geen “kwesties” verslaan, maar dat journalisten “nieuws” verslaan. Wanneer journalisten op zoek zijn naar nieuws, nemen zij datgene mee dat zij als nieuwswaardig beschouwen. Zij houden zich aan bepaalde criteria bij het beslissen waarover men bericht. Journalisten hebben een grote invloed bij het bepalen waar de nadruk op wordt gelegd. M. Miller en B. Riechert (2001: 111) beweren dat bijna alle boeken over de journalistieke verslaggeving een lijst van criteria bevatten waar men kan zien wat als nieuwswaardig wordt beschouwd. Daarbij moet men denken aan belang, actualiteit, nabijheid en human interest. Omdat kwesties vaak niet verbonden zijn aan datgene wat men op dat moment belangrijk vindt in het nieuws, kunnen bepaalde kwesties ondergesneeuwd raken. Dit gebeurt tot het moment dat zij belangrijk genoeg worden geacht en wel op de publieke agenda komen te staan. M. Miller en B. Riechert (2001:112) citeren in hun artikel Walter Lippman, journalist, media criticus en filosoof, die de volgende uitspraak over het begrip “nieuws” doet:

There must be manifestation. The course of events must assume a certain definable shape, and until it is in a phase where some aspect is an accomplished fact, news does not separate itself from the ocean of possible truth.

M. Miller en B. Riechert halen in hun stuk ook W. Schramm aan, onderzoeker in communicatie studies en auteur van het klassieke essay, *The Nature of News* (Journalism

4 M. Miller is professor aan de School of Journalism and Public Relations aan de University of Tennessee. B. Riechert is onderzoekster aan de faculteit van Journalism and Public Relations aan de University of Tennessee.

Quarterly, 1949). Hij zegt dat men nieuws niet moet beschouwen als een gebeurtenis, maar dat nieuws het verslag is van een gebeurtenis (2001: 112).

Jaap van Ginneken, mediapsycholoog en auteur van het boek *De schepping van de wereld in het nieuws* gaat in zijn boek een stap verder. Op de vraag wat het begrip nieuws inhoudt, geeft hij het voorbeeld van een persoon die vermoedelijk zoiets zal antwoorden als: ‘De werkelijk belangrijke gebeurtenissen.’ Maar wat houden deze werkelijk belangrijke gebeurtenissen in?

Volgens Van Ginneken (2002: 26) brengen nieuwsmedia bepaalde aspecten van de ‘werkelijkheid’ onder onze aandacht. Zij plaatsen sommige in het volle licht, en laten andere in de duisternis. Vaak zijn het dezelfde aspecten die keer op keer onder onze aandacht worden gebracht, maar zelfs dan, zegt Van Ginneken, gaat het in het gunstigste geval nog slechts om een ‘belichting’ met tussenpozen, zoals bij een lichtstraal van een vuurtoren, de stroboscoop van een disco, of de flits van een fototoestel – die af en toe in het donker oplichten (Van Ginneken, 2002: 26).

Dit voorbeeld brengt mij tot de volgende vraag *Wat is nieuws en wat is geen nieuws?* Van Ginneken zegt hier het volgende over: “de overduidelijke categorie van dagelijks medianieuws is die van ‘tragische doden’.” De bekende vuistregel luidt hierbij: tienduizend doden in een ander werelddeel, staat gelijk aan duizend doden in een ander land, staat gelijk aan honderd doden in een buitenplaats, staat gelijk aan tien doden in de hoofdstad, staat gelijk aan één beroemdheid (2002: 27). Er is dus sprake van een werkingsmechanisme, waarin nieuws plaats-, tijd- en persoonsgebonden is. In de volgende paragraaf licht ik dit verder toe.

§ 2.2 Hoe wordt bepaald wat nieuws is?

J. Servaes⁵ is één van de auteurs van het boek *De nieuwsmarkt: vorm en inhoud van de internationale berichtgeving* (1992: 13). Hij zegt dat het nieuwsproductieproces in het nieuws een drietal ‘fasen’ doorloopt:

1. Nieuws wordt opgespoord, verzameld en gedistribueerd;
2. Er vindt een redactionele bewerking van het nieuws plaats;
3. Het nieuws wordt gepubliceerd en ontvangen door het publiek.

Hierbij passeert het nieuws een aantal filters, waarbij overlappingsen uiteraard mogelijk blijven. De filters die in het nieuws worden gepasseerd zijn: de bron, de correspondentie (verslaggevers, journalisten), de nieuwsagentschappen (binnen- en buitenlandse), de redacties en het publiek.

NIOD-onderzoeker, J. Wieten gaat in het artikel *Srebrenica en de journalistiek* (In: *Journalism Studies*, 2002) in op de achtergrond en invloed van de berichtgeving over het conflict in voormalig Joegoslavië. Volgens Wieten zijn media professionele organisaties die zijn ingesteld op het organiseren, verwerken en bewerken van een oneindige hoeveelheid gebeurtenissen tot overzienbare nieuwsfeiten en samenhangende verhalen over de werkelijkheid (2002: 12). Nieuwsmedia hebben in de loop van de geschiedenis routines ontwikkeld die hen in staat stellen om in de meestal korte beschikbare tijd ordening te brengen in een chaos aan gebeurtenissen en op te pikken wat daarin relevant is. Journalistieke routines verschaffen een noodzakelijk minimum aan vastheid in een door onzekerheid gekenmerkt werkveld.

Volgens Wieten (2002: 12) komt het nieuws tot ons in een routinematig proces van keuze en bewerking. Dit heeft als gevolg dat nieuws vaak vertekend is. Hij zegt dat in het algemeen daarbij geen opzet in het spel is, omdat het eenmaal moeilijk anders kan. Toch

5 J. Servaes is Professor en Hoofd van de afdeling Communicatie aan de University of Massachusetts in Amherst.

zijn volgens Wieten de meeste auteurs het erover eens dat als gevolg van de werkwijze van media en journalisten, er een systematische vervorming optreedt. Deze komt neer op een bevoordeling van een bepaald nieuwsaanbod en van bepaalde aanbieders van nieuws boven ander nieuws. De oorzaken ervan kunnen nader worden ingedeeld naar factoren die te maken hebben met plaats, tijd en personen (2002: 12).

De tijdsdimensie speelt in verschillende opzichten een belangrijke rol in de nieuwsproductie. Nieuwsfeiten zijn immers nieuwe feiten. Media zijn gebonden aan de actualiteit en zij werken binnen een bepaald tijdsritme. Verder verschijnen zij vaak in een dagelijkse of nog grotere frequentie en zijn zij gebonden aan strikte deadlines. Wieten benadrukt daarbij dat dit enerzijds de selectie bevordert van gebeurtenissen die zich laten inpassen in een dergelijk schema. Anderzijds, betekent dit dat de massamedia de neiging hebben langetermijnprocessen te onderbelichten (2002: 13). Zaken worden dan wel gesignaleerd, maar de ontwikkeling ervan wordt bijna nooit tot het einde toe gevolgd.

§ 2.3 Framing in het nieuws

In nieuwsberichten gebeurt meer dan alleen het aan de orde stellen van bepaalde onderwerpen. De manier waarop een onderwerp wordt gebracht, hoe het onderwerp wordt ingekleed, is een keuze die door de journalistiek gemaakt wordt. In *Media en publiek: theorieën over media-impact* zeggen mediasociologen C. de Boer en S. Brennecke⁶ dat dit proces waarbij journalisten in hun onderwerpskeuze ook beïnvloed kunnen worden door interne- en externe factoren, framebuilding wordt genoemd. Journalisten worden bij de productie van een nieuwsbericht tot selectie gedwongen door beperkingen in tijd en ruimte. Frames vereenvoudigen hun taak. Interne factoren als de waarden en normen van de journalist, de agenda van journalisten, routinematig handelen, opvattingen over nieuwswaarden en organisatorische beperkingen beïnvloeden de productie van een nieuwsbericht en de frames die in het bericht worden gebruikt (De Boer en S. Brennecke, 2006: 211). Daarnaast hebben externe factoren als

6 Connie de Boer is verbonden aan de afdeling Communicatiewetenschap van de Universiteit van Amsterdam. Swantje Brennecke is werkzaam bij The Media Partnership (TMP).

belangengroeperingen, de politiek en voorlichters invloed op de wijze waarop onderwerpen door de journalistiek worden gepresenteerd. Door de keuze van de informatiebron blijkt het frame dat de journalist in een nieuwsbericht gebruikt, te worden beïnvloed.

Met andere woorden, media geven aan wat aan de orde is, ('agenda-setting'). Ze laten zien wat belangrijk is ('priming'). Dat niet alleen, ze zeggen ook hoe zaken moeten worden gezien en begrepen (door 'framing') (Wieten, 2002: 18).

Volgens Wieten (2002:19) weerspiegelen frames de visie van nieuwsmakers op gebeurtenissen en het perspectief van waaruit media en journalisten gebeurtenissen interpreteren. Zij werken als min of meer dwingende suggesties om een verhaalde of verbeelde gebeurtenis op een bepaalde wijze te begrijpen. Frames vertellen welke waarden in het geding zijn. Met een enkel begrip, sleutelwoord of (voor-)beeld worden reeksen betekenissen geactiveerd, worden good guys van bad guys onderscheiden en daders en slachtoffers, worden oorzaak-gevolgrelaties gelegd en verantwoordelijkheid aangegeven.

De Boer en Brenneke (2006:215) illustreren dit aan de hand van het voorbeeld dat D. Domke⁷ (2001) heeft toegepast in een experiment waarin hij wilde nagaan of toevoeging van begrippen die in Amerika veelal worden geassocieerd met etnische minderheden, tot andere interpretaties, beoordelingen en politieke evaluaties leidde. Alle proefpersonen in het experiment kregen nieuwsberichten te lezen waarin de standpunten van drie politici over vier verschillende onderwerpen werden beschreven. Over drie onderwerpen (onderwijs, gezondheidszorg en belastingverlaging) waren alle artikelen identiek, maar door het bericht over misdaad te manipuleren, kreeg Domke twee experimentele condities. In de ene conditie werden woorden die verwijzen naar etnische minderheden toegevoegd, zoals 'bendes', 'bendeleden', 'binnenstad', 'drive-by shootings' en 'crack cocaïne'. Deze woorden ontbraken in de tekst over misdaad voor de proefpersonen in de

7 Domke, D. (2001). Racial cues and political ideology. An examination of associative priming. *Communication Research*, 28(6), 772-801.

tweede conditie. Na lezing van deze teksten werd gevraagd een keuze te maken uit de drie politici, die keuze te beargumenteren en een oordeel te vellen over het beleid van misdaadbestrijding. Bij de proefpersonen die de gemanipuleerde tekst hadden gelezen, bleken in hun overwegingen vaker ideeën met betrekking tot etnische minderheden een rol te spelen dan bij de proefpersonen die teksten zonder de genoemde toevoegingen hadden gelezen. Op basis van de resultaten van dit experiment concludeert Domke:

Subtle allusions to racialized images in political discourse are highly successful in activating individuals' racial considerations and then prompting the application of these constructs in policy and candidate evaluation.' (Domke, 2001:789)

In de volgende paragraaf licht ik toe op welke manier de taal frames kan beïnvloeden.

§ 2.4 Hoe wordt ons de wereld beschreven?

Miller en Richert (2001: 114) menen dat frames de motieven en symbolen openbaren die mensen kiezen om voor een bepaald standpunt te pleiten. Frames kan men opsporen door te kijken naar de aanwezigheid of afwezigheid van bepaalde sleutelwoorden. Deze sleutelwoorden zijn niet de frames, maar deze sleutelwoorden tonen perspectieven of standpunten aan. Door naar sleutelwoorden in het nieuws te kijken, bespreekt en interpreteert men de kwesties en gebeurtenissen die er in voorkomen.

Woorden in nieuwsberichten hebben denotaties, connotaties en associaties. Denotaties zijn de letterlijke betekenissen zoals die in een woordenboek staan. Connotaties zijn de vaak figuurlijke bijbetekenissen, die er ook mee verbonden kunnen zijn. Associaties hoeven er niets mee te maken te hebben, maar kunnen door allerlei 'samenlopen van omstandigheden' opkomen en verdwijnen.

Van Ginneken beschrijft (2002: 157) hoe in de laatste jaren conventies in de nieuwsverslaggeving onder de loep zijn genomen binnen een nieuwe sub- of interdiscipline die afwisselend wordt aangeduid als kritische linguïstiek of als 'discourse analysis'. Het domein bouwt voort op een breed scala aan oudere tradities: het Russische formalisme, de Amerikaanse microsociologie, het Franse structuralisme, de Duitse 'Textwissenschaft', de Britse mediastudies en – meest recent – de cognitieve psychologie.

Nieuws wordt daarbij geïdentificeerd als een bepaald soort tekst. Nieuwsberichten zijn meestal relatief kleine, geïsoleerde en in zichzelf besloten 'stukken'. Daarin meent Van Ginneken (2002: 159), dat de nadruk ligt op singulariteit, ofwel eenmaligheid en 'objectiviteit'. Dit betekent dat op die aspecten waarover het relevant geachte publiek het betrekkelijk gemakkelijk eens kan worden. De dominantie 'lezing' zit er namelijk vaak al ingeschreven en alternatieve 'lezingen' zijn uitgebannen. Vaak zijn deze elementen uit het item verwijderd, die een oppositionele 'lezing' mogelijk zouden maken. Nieuwsberichten zijn dan selectief van een groot deel van hun context ontdaan. Toch kan de lezer natuurlijk proberen deze context zelf aan te vullen, maar alleen met behulp van reeds bij hem gevestigde ideeën (2002: 159).

T. van Dijk⁸ oppert in zijn boek *Racism and the Press* dat de woordkeuze in nieuwsberichten cultureel en sociaal bepaald zijn (1991: 211). Kranten in West-Europa worden meestal geschreven door witte mannen (in mindere mate ook door witte vrouwen). Deze sociale factoren bepalen hun perspectief en opinie en dus ook hun woordkeuze als het gaat om etnische zaken. De meeste woorden die de pers gebruikt om een sociale realiteit te beschrijven verklapt daarom de "positie" van de schrijver van een nieuwsbericht. Daarbij moet men denken aan zijn journalistieke opinie, de visie van de krant voor wie hij schrijft, de sociale en communicatieve situatie waarin hij zich bevindt, en het lid zijn van een sociale klasse (T. van Dijk, 1991: 211).

Vaak wordt in het nieuws gekozen voor bepaalde waardeoordelen die zich voordoen als woorden als 'vrijheid', 'democratie' en 'mensenrechten'. Deze woorden worden vaak gebruikt alsof zij volledig eenduidig en probleemloos zouden zijn (Van Ginneken, 2002: 152). Internationale debatten worden krachtig georiënteerd door een specifiek taalgebruik. Vietnam "viel in handen van", maar Afghanistan werd "bevrijd van" de communisten. Mensen uit Palestina zijn "terroristen", terwijl Israëliërs "vergeldingsacties" uitvoeren.

8 Teun A. van Dijk is professor in Discours Studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Zo introduceert Gans in *Deciding what's News* (1979: 42) de term etnocentrisme, waar een land als Amerika zijn eigen waarden boven die van andere landen stelt. Dit is vooral in het buitenlandse nieuws expliciet zichtbaar. Andere landen dan het eigen land worden, beoordeeld naar de mate zij voldoen aan Amerikaanse gebruiken en waarden en deze kunnen imiteren. Met andere woorden, het nieuws bevat vele verhalen die relevant schijnen voor Amerikanen, zolang de Amerikaanse idealen gehandhaafd blijven (H. Gans, 1979: 42).

Buitenlands nieuws dat relevant is voor de nationale agenda zal dus prioriteit krijgen. Als men dit gegeven naar het Afrikaanse continent trekt, zegt O. Stokke in het artikel *The Mass Media in Africa and Africa in the International Mass Media – An Introduction*⁹, geeft men over het algemeen de voorkeur aan nieuws dat direct of indirect relevant is voor het nationale belang van een land. Daarbij moet men denken aan de activiteiten van inwoners in een bepaald land, waarbij de heersende nationale waarden van dat land, politieke ideologieën of godsdienst en de politieke, culturele, economische en veiligheidspartners in dat land, het belangrijkste zijn (1971: 18). Volgens Stokke is het daarom zeer waarschijnlijk dat het selecteren en redigeren van nieuws dat uit Afrika komt en dat door verschillende grote nationale massamedia wordt verspreid, sterk beïnvloed zal worden door de bestaande nationale ideologie, de nationale politieke agenda en de economische en culturele interesse voor Afrika. In het volgende hoofdstuk wordt duidelijk wat dit voor betekenis heeft voor Zuid-Afrika.

9 (In: *Reporting Africa*, 1971.) O. Stokke is onderzoeker aan het Scandinavische instituut voor Afrikaanse Studies in Uppsala, Noorwegen.

3. Context Zuid-Afrika

§ 3.1 De Zuid-Afrikaanse samenleving

Het is in het belang van het onderzoek in deze masterthesis om inzicht te verkrijgen in de geschiedenis van Zuid-Afrika. Op deze manier kan men zich een beter beeld vormen van de huidige Zuid-Afrikaanse samenleving. In deze paragraaf behandel ik om deze reden de belangrijkste gebeurtenissen in de Zuid-Afrikaanse geschiedenis.

In 1652 vestigden zich de eerste Europeanen permanent in Zuid-Afrika. Dit waren leden van de Verenigde Oost Indische Compagnie, onder de leiding van Jan van Riebeeck. De vestiging op Kaap de Goede Hoop was in eerste instantie bedoeld als bevoorradingsstation op de handelsroute naar het Verre Oosten. Maar er ontstonden al snel bloeiende boerenbedrijven en er arriveerden steeds meer Europeanen. Er kwamen niet alleen mensen uit Nederland, maar ook mensen uit Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië.

Mede door de grote invloed van de Britten in de Kaapkolonie en Natal, trokken de “Boeren” halverwege de 19^e eeuw verder noordwaarts. Tijdens deze "Grote Trek", werden verscheidene oorlogen gevoerd met de lokale bevolking, waarbij vooral de Zulu bevolking veel weerstand bood. De ontdekking van diamanten verslechterde de toch al stroeve relatie tussen de Britten en de Boeren, en leidde uiteindelijk tot de Anglo-Boeren oorlogen aan het eind van de 19^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw. Toen de Britten zegevierden werden de twee onafhankelijke Boerenstaten, Transvaal en Oranjevrijstaat, samen met de Britse koloniën ingelijfd bij het Britse rijk. In 1910 kreeg het gebied zelfbestuur in de vorm van de Unie van Zuid-Afrika, waarbij alle politieke macht bij de blanke bevolking lag.¹⁰

¹⁰ <http://www.afrikatour.nl/landengegevens/Zuidafrika>

§3.1.1 Apartheidsbeleid

In 1948 kwam de *National Party* (NP) aan de macht, de start van het formele apartheidsbeleid, dat nog strikter blanke overheersing voorstond en voor absolute scheiding van rassen was. Begin jaren zestig werden het *African National Congress* (ANC) en het *Pan African Congress* (PAC) verboden en werden anti-apartheidsleiders zoals Nelson Mandela gevangen gezet. In 1961 verklaarde de NP Zuid-Afrika tot zelfstandige republiek om vervolgens een jaar later mede door internationale protesten tegen het apartheidsbeleid, uit het Britse gemenebest te stappen. Hoewel antiapartheidsgroepenringsen ondergronds hun verzet doorzetten, en de spanningen voortdurend hoog opliepen, werden er pas echte veranderingen doorgevoerd vanaf het einde van de jaren tachtig, mede onder internationale druk. De toenmalige president de Klerk hief het verbod op de anti-apartheidsbewegingen op. Op 11 februari 1990 werd Nelson Mandela vrijgelaten. In de jaren die volgden werd het apartheidsregime ontmanteld. In 1994, in de eerste niet-rationale en democratische verkiezingen van het land, werd Nelson Mandela tot president verkozen.¹¹

§3.1.2 The Truth and Reconciliation

President Mandela stelde een beleid van nationale verzoening voor en richtte daarom onder leiding van aartsbisschop Desmond Tutu de Waarheidscommissie op, ofwel *The Truth and Reconciliation Commission* (TRC). Het werk van de TRC werd onder meer bemoeilijkt door binnenlandse gewelddadigheden, die overigens niet alleen politiek van aard zijn. (Roof-)overvallen en seksueel geweld zijn een misdadervorm die vaak voorkomt in Zuid-Afrika.¹²

11 <http://www.afrikatour.nl/landengegevens/Zuidafrika>

12 <http://www.afrikatour.nl/landengegevens/Zuidafrika>

§3.1.3 Regenboognatie

Vanaf 26 april 1994 staat een nieuwe vlag symbool voor een modern Zuid-Afrika. De apartheid was ten einde en de regenboognatie werd geboren: een natie met een enorme culturele diversiteit en gelijke rechten voor iedereen. Deze jonge democratie kreeg echter nog te kampen met politieke ongeregelheden. De Zuid-Afrikaanse regeringspartij ANC dwong Thabo Mbeki op 20 september 2008 tot aftreden vanwege zijn rol bij de vervolging van zijn rivaal Jacob Zuma in een corruptieschandaal. In de televisietoespraak waarin hij zijn aftreden aankondigde, ontkende Thabo Mbeki dat hij zich ooit heeft ingemengd met de beslissingen van het openbaar ministerie. Thabo Mbeki volgde in 1999 Nelson Mandela op als president van Zuid-Afrika. Eigenlijk zou de ambtstermijn nog doorlopen tot aan het daarop volgend jaar. Het vervroegde vertrek wordt algemeen gezien als vernedering voor Mbeki. Hij werd alom gezien als een van de meest invloedrijke en respectvolle leiders van Afrika.¹³

Op zaterdag 9 mei 2009 werd Jacob Zuma officieel ingehuldigd als de vierde democratisch verkozen president van Zuid-Afrika.¹⁴ Hoewel Zuma erg populair is bij de zwarte bevolking in Zuid-Afrika, is hij niet onomstreden. Hij is betrokken geweest bij verschillende corruptieschandalen. Hij werd echter noch veroordeeld noch vrijgesproken.

§ 3.2 Wat is het imago van Zuid-Afrika in de wereld?

De Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 waren een goede gelegenheid geweest voor Zuid-Afrika om zich in de wereld promoten. Op deze manier zette het land zich namelijk op kaart bij buitenlandse investeerders en toeristen om economisch te kunnen groeien. Caroline de Rooj heeft in haar Masterthesis *Africa's time has come!*¹⁵ onderzocht wat de lokale effecten van het Wereldkampioenschap voetbal 2010 zijn geweest onder de inwoners van Kaapstad. Zij citeert in haar Masterthesis (*Africa's time has come!*,

13 <http://www.afrikatour.nl/landengegevens/Zuidafrika>

14 <http://www.afrikatour.nl/landengegevens/Zuidafrika>

15 Caroline de Rooij is afgestudeerd in Culturele Antropologie aan de Universiteit van Utrecht
[http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2008-0912-200824/M.de %20Rooij.pdf](http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2008-0912-200824/M.de%20Rooij.pdf)

2008:12) Danny Jordaan, voorzitter van de South African Football Association. Volgens hem bood het WK voetbal 2010 in Zuid-Afrika mooie kansen om het nationale imago op te vijzelen. Jordaan wilde graag terug naar een 'post-apartheidsimago', waardoor het land serieuzer kan worden genomen door buitenlandse investeerders en de internationale zakenwereld. De Rooij beweert (2008: 12) dat Zuid-Afrika door een geslaagd WK-toernooi te organiseren aan de wereld kon tonen dat het land veel potentieel heeft. De mogelijkheid om dit te doen via een sportevenement komt dankzij de ontwikkelingen in de media. Door ontwikkeling van de media verspreiden beelden zich namelijk wereldwijd en gigantisch snel. Zo kunnen mensen zich een voorstelling maken van de wereld buiten hun eigen omgeving. De wereld komt in onze verbeelding dichterbij.

Verder zegt De Rooij dat sportprestaties vaak worden gekoppeld aan het welvaren van een land. Als een land een goed functionerende economie heeft, weerspiegelt zich dat in de sport. Langs de andere kant proberen minder welvarende landen zich via sport in de kijker te spelen (2008: 12). Dit laatste was ook de bedoeling van Zuid-Afrika. Namelijk, zichzelf via het WK te presenteren aan de rest van de wereld. Economische vooruitgang, werkgelegenheid en een forse toeristenstroom was waar de overheid op had gehoopt. Dit probeerden zij te realiseren, ondanks de vele problemen in het land. Hierbij moet men denken aan de rommelige binnenlandse politiek, het onrustige buurland Zimbabwe, de hoge mate van criminaliteit, de Zuid-Afrikaanse infrastructuur, het hoge aantal seropositieve inwoners en de xenofobische aanvallen (*Africa's time has come!*, 2008: 12). In het volgende hoofdstuk probeer ik via een inhoudsanalyse van Nederlandse kranten aan te tonen of het WK in Zuid-Afrika 2010 invloed heeft gehad op de perceptie van het land in de Nederlandse media.

4. Inhoudsanalyse kranten

§ 4.1 Operationalisering van de inhoudsanalyse

Door ontwikkelingen in de media verspreiden beelden zich wereldwijd en gigantisch snel. Door de nieuwste technologieën zijn wij vaak op de hoogte van wat er op de andere kant van de wereld gebeurt. Mensen kunnen zich steeds vaker een betere voorstelling maken van de wereld buiten hun eigen omgeving. Duizenden burgers maken dagelijks gebruik van nieuwsmedia en de media zijn de hoekstenen geworden in een democratische samenleving. Traditionele media zoals kranten en televisie blijven vaak de grootste bron van informatie. Zij spelen een grote rol bij het vormen van de publieke opinie.

Vaak worden gebeurtenissen en zaken op een bepaalde wijze geframed. In het artikel *News framing: Theory and typology* van C. de Vreese¹⁶ worden nieuwsframes gedefinieerd als ‘het centraal organiseren van ideeën of verhaallijnen die betekenis geven aan een reeks gebeurtenissen die aan elkaar gebonden zijn’ (2005: 53). Het frame suggereert waar de controverse over gaat, de essentie van de zaak of het probleem. Kortom, een frame legt volgens C. de Vreese, de nadruk op opmerkelijke verschillende aspecten van een onderwerp. Terwijl het bij agendasetting om gaat welke onderwerpen er aan toe doen, gaat het bij framing vooral om de presentatie van onderwerpen. In onderzoeken naar frames in nieuwsberichten worden framing en agendasetting vaak als hulpmiddelen gebruikt bij de analyse.

In deze masterthesis hanteer ik de deductieve benadering bij het analyseren van frames in nieuwsberichten van kranten. Dit houdt in dat ik frames gebruik die al gedefinieerd en geoperationaliseerd zijn. Dit doe ik voordat ik aan mijn inhoudsanalyse begin. Volgens van De Vreese moeten de van te voren gedefinieerde frames aan vier criteria voldoen. Ten eerste, moet het nieuwsframe herkenbare conceptuele en taalkundige eigenschappen bezitten. Ten tweede, moeten deze frames in de gewone journalistieke praktijk gebruikelijk zijn. Ten derde, moet de mogelijkheid bestaan om het frame dat afhankelijk

16 Claes H. de Vreese is professor en postdoctoraal-onderzoeker en lid van de Amsterdamse school in Communicatie onderzoek ASCoR aan de Universiteit van Amsterdam.

is van andere frames te onderscheiden. Ten vierde, moet een frame representatief en valide zijn. Met andere woorden, het frame moet door anderen worden herkend en niet slechts een verzinsel van de onderzoeker zijn (C. de Vreese, 2005: 54).

Zoals ik al in paragraaf 2.3 heb beschreven, worden frames in het nieuws onderzocht en herkend aan de hand van de aanwezigheid of afwezigheid van bepaalde sleutelwoorden, gangbare zinnen, stereotyperende beelden, informatiebronnen en zinnen die versterkende clusters van feiten of uitspraken voorzien. Daarom hanteer ik in deze masterthesis als indeling voor de inhoudsanalyse het frameapparaat uit het onderzoek van H. Semetko en P. Valkenburg (2000)¹⁷. De reden waarom ik juist voor deze methode heb gekozen, komt doordat zij hebben onderzocht of er een verschil bestaat op welke wijze media berichten. Het frameapparaat dat zij ontwikkeld hebben, is een instrument om de berichtgeving in media te analyseren. Dit past bij wat ik voor ogen heb bij mijn eigen onderzoek.

Semetko en Valkenburg (2000) hebben een analysemethode ontwikkeld waarbij generieke frames in de berichtgeving van kranten en televisie kunnen worden geïdentificeerd door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse. De ontwikkelde analysemethode werd door Semetko en Valkenburg gebruikt om het framegebruik van De Telegraaf, het Algemeen Dagblad en het NRC Handelsblad te vergelijken met het NOS Journaal en Hart van Nederland. Zij hebben hierbij de berichtgeving bestudeerd in de periode van 1 mei tot 20 juni 1997.

In hun onderzoek worden vijf verschillende nieuwsframes onderscheiden: 'conflict', 'human interest', 'toekenning van verantwoordelijkheid', 'ethiek' en 'economische gevolgen'. Het conflictframe benadrukt het conflict tussen individuen, groepen, instituties en landen. Het human interest frame brengt een persoonlijk gezicht aan verhalen van individuen of een emotionele invalshoek aan de presentatie van een gebeurtenis, zaak of probleem. Het verantwoordelijkheidframe presenteert een kwestie of probleem op zo een

17 H.A. Semetko en P.M. Valkenburg. Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93-109.

manier dat er een bepaalde verantwoordelijkheid wordt toegekend aan de overheid, individu of groep voor het veroorzaken of oplossen van een probleem. Het ethische frame interpreteert een gebeurtenis of zaak in een religieus- of moraliteitscontext. Ten slotte presenteert het economische gevolgen frame een gebeurtenis, zaak of probleem in het licht van de economische gevolgen dat het zou kunnen hebben voor een individu, groep, institutie, regio of land (2005: 56). Uit de onderzoeksresultaten komt naar voren dat in de Nederlandse dagbladen en televisie het verantwoordelijkheidframe het meest wordt gebruikt, gevolgd door conflictframe, het economische gevolgen frame, het human interest frame en het ethische frame. Het verantwoordelijkheidframe en het conflictframe komen vooral voor in de wat serieuzer berichtgeving en het economische gevolgen frame, het human interest frame en het ethiekframe zijn vaker terug te vinden in de wat sensationeler berichtgeving.

In mijn eigen onderzoek waarin ik deze nieuwsframes gebruik als instrument voor de indeling van de inhoudsanalyse, kan het voorkomen dat krantenberichten die geframed zijn binnen het conflictframe en het verantwoordelijkheidframe, elkaar overlappen. Om dit te voorkomen maak ik een duidelijk onderscheid tussen krantenberichten waar het puur om een conflict gaat, maar waar toch tegelijkertijd een verantwoordelijke groep kan worden aangewezen. Om een voorbeeld te noemen: wanneer Zuid-Afrikaanse regeringspartijen in conflict zijn met elkaar, reken ik dit tot het conflictframe en niet tot het verantwoordelijkheidframe, ondanks dat er verantwoordelijkheid kan worden toegewezen aan de overheid, individu of groep voor het veroorzaken of oplossen van het probleem. Hetzelfde geldt voor het human interest frame en het ethische frame. Ook binnen deze twee frames kan overlapping voorkomen. Een nieuwsbericht in een krant kan kenmerken vertonen van een persoonlijk verhaal waar toch een moreel oordeel naar voren komt. Op dat moment moet er een afweging worden gemaakt en moet er worden gekeken welke aspecten van het frame sterker aanwezig zijn. Dat frame krijgt dan de voorkeur.

§4.1.1 Formulering frames Zuid-Afrika in de Nederlandse media

In deze masterthesis wil ik onderzoeken of de Wereldkampioenschappen in Zuid-Afrika de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse media en daarmee ook het imago van het Afrikaanse land hebben veranderd. Om dit te onderzoeken, analyseer ik krantenberichten uit de kranten Nrc.next, De Telegraaf en De Volkskrant en onderzoek ik of de krantenberichten uit Zuid-Afrika positief of negatief geframed zijn. Ik heb voor deze drie kranten gekozen, omdat een jongerenkrant, een populaire krant en een “kwaliteitskrant” de representativiteit van mijn onderzoek vergroten.

De Nrc.next¹⁸ is een redelijk links georiënteerde Nederlandse ochtendkrant op tabloidformaat van De Persgroep Nederland die alleen op werkdagen verschijnt. De krant is op 14 maart 2006 van start gegaan en heeft als primair doel het bereiken van jonge hoogopgeleide (HBO+) lezers van 25 tot 34 jaar oud die nu veelal geen krant lezen, of de gratis tabloids Metro en Sp!ts. De Nrc.next heeft volgens de meest recente cijfers (van het tweede kwartaal van 2010) een betaalde oplage van 69.600 abonnees en circa 3.400 kranten die via losse circulatie worden verkocht. De formule van de krant is het nieuws slechts kort te brengen, omdat er van uit wordt gegaan dat de lezers dit al via andere kanalen oppikken. In de krant staan vervolgens de achtergrond, duiding en opinie centraal. Verder wil de krant zich onderscheiden met het dagelijks plaatsen van een grote foto van twee pagina's op de middelste pagina's (bron: Wikipedia).

De Telegraaf¹⁹ is het grootste Nederlandse dagblad. De krant, die landelijk zes dagen per week verschijnt, bevat onder andere binnenlands, buitenlands en sportnieuws en heeft een dagelijkse financiële sectie: 'De Financiële Telegraaf'. In de burgermonitor van 2007 stond dat de redelijk rechtse georiënteerde krant een oplage van 695 635 exemplaren heeft. Van deze oplage zijn in 2009 ongeveer 13% gratis verspreid onder personeel, relaties, verkooppunten, bezorgers en adverteerders. De Telegraaf wordt wel getypeerd

18 <http://nl.wikipedia.org/wiki/Nrc.next> (bron: Wikipedia)

19 http://nl.wikipedia.org/wiki/De_Telegraaf (bron: Wikipedia)

als een 'populaire krant' vanwege het relatief grote gehalte amusement, bestaande uit onder andere relatief veel "sensatieberichten". Er is ten minste één pagina gevuld met artikelen uit het roddelblad Privé en een groot sportkatern. Het dagblad kan echter niet worden gezien als een echte boulevardblad zoals het Duitse Bild en het Engelse The Sun. De toon is gematigder en er wordt minder gebruik gemaakt van beelden. Ook is de financiële bijlage behoorlijk serieuzer van opzet dan de rest van de krant.

Het blad richt zich op een breed publiek door vooral een populistische schrijfstijl te gebruiken, waarmee specifieke doelgroepen worden aangetrokken voor de adverteerders in het blad (bron Wikipedia).

De Volkskrant²⁰ was oorspronkelijk rooms-katholiek, maar werd vanaf de jaren zestig meer als politiek-links gezien, al is ook die positie tegenwoordig minder uitgesproken. Zij richt zich sinds de jaren '60 op hoger opgeleide lezers en is links georiënteerd van het politieke midden. In 2004 was de Volkskrant met een oplage van gemiddeld 305.000²¹ exemplaren per dag de derde betaalde krant van Nederland, na de De Telegraaf en het Algemeen Dagblad. In de jaren negentig bezette de krant enkele jaren de tweede plaats. Vanaf 29 maart 2010 verscheen de Volkskrant volledig op tabloidformaat. De Volkskrant is een kwaliteitsblad en heeft een sterke politieke mening die zij ook in de artikelen laat doorschemeren. Verder streeft deze krant naar een veelzijdige en genuanceerde berichtgeving met veel diepgang (bron: Wikipedia)

Wat de buitenlandredacties van alle drie de kranten betreft heb ik uit eigen waarneming het volgende geconstateerd: de buitenlandredactie van de Nrc.next is niet zo groot. Zij neemt nieuws uit het buitenland over van "de moederkrant" NRC Handelsblad. Zij besteden doorgaans twee pagina's aan buitenlands nieuws. Ook De Telegraaf heeft geen grote buitenlandredactie. De Volkskrant heeft wel een grote buitenlandredactie, omdat zij traditiegetrouw veel over ontwikkelingslanden schrijft.

20 http://nl.wikipedia.org/wiki/De_Volkskrant (bron: Wikipedia)

21 volgens Het Oplage Instituut, officiële jaarcijfers over 2004

De onderwerpskeuzes in de inhoudsanalyse van de krantenberichten worden onderverdeeld in vijf verschillende nieuwsframes: ‘conflict’, ‘human interest’, ‘toekenning van verantwoordelijkheid’, ‘ethiek’ en ‘economische gevolgen’. Bij elk artikel kijk ik of er sprake is van een positief of een negatief frame.

- Onder positief frame wordt in deze masterthesis verstaan: dat wat gedaan wordt om een situatie te verbeteren. Men is dus gericht op oplossingen.
- Onder negatief frame wordt in deze masterthesis verstaan: alles wat er mis is binnen een situatie, zonder dat er sprake is van een oplossing.

De momentopnamen van analyse zijn de perioden vóór, tijdens en na de Wereldkampioenschappen. Mijn hypothese in deze masterthesis is namelijk dat het organiseren van de Wereldkampioenschappen in Zuid-Afrika de berichtgeving in Nederland op de één of andere manier heeft beïnvloed. Of er überhaupt sprake is van een positieve of negatieve invloed, moet uit de inhoudsanalyse blijken. Het corpus voor mijn inhoudsanalyse, haal ik uit de krantendatabase LexisNexis. Dit is een bedrijf dat een database beheert met daarin voor klanten doorzoekbare content. Deze content bestaat uit archieven van bijna 10.000 dagbladen, tijdschriften, wetsdocumenten en andere gedrukte bronnen. De krantenartikelen voor de inhoudsanalyse moeten voldoen aan een aantal voorwaarden:

- De artikelen moeten een minimale lengte van 250 woorden hebben.
- De artikelen moeten het land “Zuid-Afrika” als hoofdthema hebben. Dit betekent dat ik in mijn onderzoek geen sportberichten of stukken waar het woord “Zuid-Afrika” terloops wordt genoemd, opneem.
- De artikelen moeten passen binnen de vijf volgende nieuwsframes: ‘conflict’, ‘human interest’, ‘verantwoordelijkheid’, ‘ethiek’ en ‘economische gevolgen’.
- Inhoudelijk wordt gekeken of de artikelen positief of negatief geframed zijn. Er wordt onderzocht of er in de inhoud van de krantenberichten sprake is van het oplossen of niet oplossen van een situatie. Ik heb ervoor gekozen geen gebruik te maken van een “neutraal frame”. Door slechts twee alternatieven te gebruiken,

plaats je de krantenberichten in twee uiterste polen die lijnrecht tegenover elkaar staan. Op deze manier wordt de mogelijke verschuiving in de perceptie van het imago van Zuid-Afrika scherper weergegeven.

§4.1.2 Positief of negatief frame

Het doel van het framen van de krantenberichten in een positieve pool en een negatieve pool, is te kijken op welke manier journalisten in hun berichtgeving over Zuid-Afrika formuleren en welke woorden zij daarbij gebruiken. Daarbij wordt gekeken naar stijl en retorica. T. van Dijk zegt in zijn boek *Racism and the Press* dat (1991: 209) dat de manier waarop over rassen in Britse kranten bericht wordt ook wel het niveau van uitdrukking wordt genoemd. Daarin zijn de schrijfstijl en de retorica de belangrijkste elementen. Stijl heeft te maken met de keuze en afwisseling van woorden, de opbouw van zinnen, waar journalisten gebruik van maken wanneer zij, in het geval van het onderzoek van Van Dijk, schrijven over minderheden. Retorica wordt in het onderzoek van Van Dijk gezien als een discipline die zich bezighoudt met speciale verbale trucs, zoals alliteraties en metaforen, die de aandacht van de lezer helpen te trekken. Deze verbale trucs worden dus gebruikt met als doel de lezer te overtuigen. Een analyse van het gebruik van de schrijfstijl vertelt ons over de keuze van de journalist waarom hij bepaalde woorden gebruikt voor het kenbaar maken van een strekking. Een analyse van de retorica in krantenberichten vertelt ons wat de meest effectieve manier is om opinies en stellinginname te delen met de wereld (1991:209).

Van Dijk zegt in *Racism and the Press* dat wanneer er bericht wordt over etnische zaken, stijl en retorica een belangrijke functie spelen. Soms moeten gevoelige onderwerpen en complexe denkwijzen op een subtiele en boeiende manier worden geformuleerd opdat de lezer geïnformeerd en overtuigd wordt.

Verder zegt Van Dijk dat er zonder meer verschillen zijn in de schrijfstijl van conservatieve en liberale kranten. Dit verschil is vooral te zien tussen “kwaliteitskranten” en “sensatiekranten”. Wat voor de ene krant een “verstoring van de openbare orde” is, is voor een andere krant een “roofachtige braspartij”. In deze masterthesis probeer ik niet zozeer een beeld te creëren wie achter een bepaald krantenbericht steekt of wie de

persoon is die het krantenbericht leest. Ik wil mij meer richten op de tekstuele inhoud en de vorm waarop wij krantenberichten gepresenteerd krijgen. Om deze reden bekijk ik de lexicale stijl, de syntactische stijl en de retorische stijl van krantenartikelen nader.

§4.1.3 Schrijfstijl en stijlfiguren

A. van Dijk heeft in zijn boek *Racism and the Press* onderzoek gedaan naar racisme in de Britse pers. Hij bespreekt in zijn boek de schrijfstijl van de Britse pers. De woordkeuze in krantenberichten noemt Van Dijk de *lexicale stijl*. Er is een verschil tussen de woorden “tuig” en “demonstrant” om naar dezelfde persoon of groep mensen te verwijzen. Een journalist kan tussen deze twee varianten kiezen (of vele andere varianten) (*Racism and the Press*, 1991:215).

Het is hem opgevallen dat de lexicale stijl een middel is om onderliggende opinies en stellingnamen over nieuws-actoren naar voren te brengen en daarmee positieve of negatieve gevoelens naar voren te brengen.

De syntactische stijl heeft te maken met de grammatica en de zinsbouw. Sommige schrijvers van nieuwsberichten maken meer gebruik van bijzinnen, anderen gebruiken opvallend veel bijvoeglijke naamwoorden. Onbewust hebben schrijvers van krantenberichten vaak voorkeuren voor bepaalde grammaticale constructies. Van Dijk beweert in zijn onderzoek dat men zich moet realiseren dat er vaak verborgen opinies ten grondslag liggen wanneer men het in krantenberichten heeft over mensen van verschillende etnische achtergronden. Waar de Britse liberale pers meestal duidelijke negatieve termen in krantenberichten vermijdt, zal de Britse conservatieve/ rechtse pers, volgens Van Dijk, minder terughoudend zijn. Actoren die men negatief wil belichten in zinnen, kunnen bijvoorbeeld impliciet blijven of men maakt ze passief. Van Dijk geeft het volgende illustrerende voorbeeld van vier kranten die over precies hetzelfde incident schreven (Van Dijk, 1991: 215). Dit voorbeeld vertelt van een politieagent die een donkere vrouw neerschoot. Er wordt geïllustreerd hoe zij in vier verschillende kranten op verschillende manieren is belicht:

“Rioting mobs of youths set Brixton ablaze last night in an outburst of fury at the police for accidentally shooting a black woman”. (*Sunday Times*, 29 September)

“On Saturday, police were petrol-bombed, shops looted and cars burned after the shooting of a West Indian woman”. (*Times*, 30 September)

“The build-up to the riot in Brixton on Saturday evening began at about 2 pm in Normandy Road, where seven hours earlier a police officer shot Mrs Cherry Groce at her home.” (*Guardian*, 30 September)

“A mob of about 300 youths, mainly black, went on the rampage in Brixton last night after Cherry Groce, a 38-year-old black woman, was shot and seriously wounded during a police raid on her home early yesterday”. (*Sunday Telegraph*, 29 September)

Een retorische stijl is een opvallende, artificiële stijl die zich kenmerkt door het effectvolle gebruik van stijlfiguren en beeldspraak. Stijlfiguren worden gebruikt om indruk te maken op een luisteraar of lezer. Het zijn middelen om datgene wat je wilt zeggen, treffender of sterker uit te drukken. Van Dijk (1991: 218) geeft een paar voorbeelden van stijlfiguren waar de pers vaak gebruik van maakt. Dat wil echter niet zeggen dat er in alle krantenberichten gebruik wordt gemaakt van stijlfiguren.

Alliteratie, is één van de meest voorkomende stijlfiguren in de populaire pers. Het komt meestal in koppen, leads, hoofdartikelen en opiniestukken voor. Deze stijlfiguur heeft beginmedeklinkers van verschillende woorden die gelijk zijn. Bijvoorbeeld ‘vlug, veilig en voordelig’. Deze stijlfiguur is volgens Van Dijk (1991: 218) min of meer 'normaal' in nieuwsberichten:

“The widow of Keith Blakelock, the brave bobby butchered by black rioters, said last night that she pitied the killers”. (*Sun*, 8 October)

Bij de stijlfiguur *Parallellisme* wordt er een balans gecreëerd tussen zinsdelen (in lengte en vorm) wat ritme aan de zin geeft:

“Now it is not merely sticks and stones and petrol bombs. Now it is shotguns and knives. Now it is not merely cuts and bruises. Now it is murder”. (*Sun*, 8 October, Editorial)

Een hyperbool is een manier van overdrijven in een tekst. Een paraboel is het “onderdrijven” en wordt ook wel een understatement genoemd.

Verder bespreekt Van Dijk (1991: 218) ook de ‘beeldspraak’ waar de stijlfiguren metafoor, vergelijking en metonymia bijhoren. Meestal komen deze stijlfiguren niet voor in de gewone nieuwsberichten, maar eerder in achtergrondartikelen en columns. Een metafoor verbindt twee dingen die eigenlijk niets met elkaar te maken hebben. Bij een metonymia geef je een voorwerp of persoon direct een naam, omdat er sprake is van een ander verband dan dat er sprake is van een overeenkomst. Bij een vergelijking vergelijk je iets met iets anders omdat er overeenkomst is. Het beeld wordt ingeleid door 'als' of een vorm van het werkwoord 'lijken'.

Bij het analyseren van de krantenartikelen over Zuid-Afrika op het positief of negatief “geframed” zijn, zal ik dus eveneens letten of er positieve termen of negatieve termen gebruikt worden om nieuws-actoren te beschrijven. Verder zal ik letten op mogelijke stijlfiguren die in positieve of negatieve zin worden gebruikt.

§ 4.2 Wat is de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika vóór het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse media (kranten) in augustus, september, oktober van 2008?

Ik heb in de zoekmachine van de Lexis.Nexis database het zoekwoord “Zuid-Afrika” ingetypt. De artikelen zijn geselecteerd uit de kranten *Nrc.next*, *De Telegraaf* en *De Volkskrant*. De artikelen zijn geselecteerd binnen de periode van 01.08.2008 – 31.10.2008.

De zoekresultaten uit de *Nrc.next* hebben 57 krantenartikelen opgeleverd. Van de 57 artikelen zijn er acht krantenberichten die voldoen aan de criteria van mijn onderzoek. *De Telegraaf* heeft 131 krantenartikelen opgeleverd. Van de 131 artikelen waren er elf relevant voor mijn onderzoek. *De Volkskrant* heeft 136 resultaten opgeleverd waarvan er dertien relevant zijn voor mijn onderzoek. In bijlage 1 zijn de titels van de krantenartikelen en de bijbehorende nieuwsframes in een tabel weergegeven. Hetzelfde

geldt voor het aantal krantenberichten dat positief of negatief is geframed. Hieronder volgt de uitwerking van deze tabellen in cijfers.

Tabel 1: Nieuwsframes Zuid-Afrika 2008

Nieuwsframes	Bron corpus Zuid-Afrika 2008		
	NRC Next	De Telegraaf	Volkskrant
Conflict	3	3	2
Human Interest	2	1	1
Verantwoordelijkheid	3	5	7
Ethiek	0	1	3
Economische gevolgen	0	1	0

Tabel 2: Imago Zuid-Afrika 2008

Imago	Bron corpus Zuid-Afrika 2008		
	NRC Next	De Telegraaf	Volkskrant
Positief	3	6	7
Negatief	6	5	6

Ter illustratie van deze cijfers, bespreek ik per nieuwsframe één krantenbericht. Ik licht toe waarom het krantenbericht in dat bepaalde nieuwsframe thuishoort. Verder zet ik uiteen waarom ik het frame positief of negatief benoem in het krantenbericht. De periode 01.08.2008 – 31.10.2008 dient in deze masterthesis als momentopname voor een weergave van de wijze waarop er toen in Nederlandse kranten over Zuid-Afrika werd bericht.

Voorbeelden krantenberichten

Bron: NRC.Next 03.10.2008

Ex-minister Zuid-Afrika lanceert nieuwe partij
SECTION: INTERNATIONAAL; Blz. 06
LENGTH: 322 words
DATELINE: Johannesburg

De voormalige Zuid-Afrikaanse minister van Defensie Mosioua Lekota lanceert over twee weken een nieuwe politieke partij. Dat heeft Lekota, tevens oud-voorzitter van regeringspartij ANC, gezegd. Lekota's stap leidt waarschijnlijk tot een scheuring in het ANC, dat zelfstandig regeert sinds het einde van de apartheid in 1994.

„We gaan onze eigen partij oprichten“, zei Lekota tegenover een Zuid-Afrikaanse radiozender. Hij verklaarde dat de partij zal worden opgericht tijdens een landelijk congres dat gepland staat voor 2 november.

Het besluit van Lekota werd in Zuid-Afrika algemeen verwacht nadat de oud-minister anderhalve week geleden al dreigde uit het ANC te stappen en een nieuwe beweging te beginnen. Het ANC-bestuur probeerde enkele dagen daarna om de regie naar zich toe te trekken en Lekota uit de partij te zetten.

De verwachte partij dreigt het ANC te beroven van een deel van de achterban. Veel zwarte kiezers vinden dat de voormalige anti-apartheidsbeweging, ondanks veertien jaar onafgebroken heerschappij, te weinig heeft gedaan om bijvoorbeeld de armoede en de aidsepidemie in Zuid-Afrika te verlichten.

Het moet blijken of Lekota een substantiële kiezersschare weet te trekken. Lekota heeft de afgelopen weken herhaaldelijk gewezen op het vermeende gebrek aan democratische cultuur binnen het ANC, maar de ex-minister behoort zelf tot een groep oudgedienden rond Thabo Mbeki, de voormalige president die verweten werd dat hij tijdens zijn negen jaar durende presidentschap te veel macht naar zich toe trok.

Zuid-Afrika gaat komend jaar naar de stembus. Het ANC bezet momenteel ruim tweederde van de parlementszetels. Ook een beperkt verlies van zetels aan de nieuwe partij kan zeer schadelijk zijn voor het ANC, omdat het imago van oppermachtige beweging aangetast wordt. Sommige waarnemers zeggen dat de oprichting van een nieuwe partij vanuit de ANC goed is voor de politieke pluriformiteit in Zuid-Afrika. (Reuters)

Dit krantenbericht is afkomstig uit de Nrc.next en behoort tot de categorie conflictframe. Het conflictframe benadrukt het conflict tussen individuen, groepen, instituties en landen. In dit nieuwsbericht komt heel duidelijk het conflict naar voren tussen de voormalige Zuid-Afrikaanse minister van Defensie Mosioua Lekota en de regeringspartij ANC. De ANC dreigde Lekota uit de partij te zetten, waarop hij is opgestapt en vervolgens een eigen partij heeft opgericht. Dit krantenbericht is over zijn geheel negatief geframed. Er wordt een situatie geschetst die problematisch is, waar verder geen oplossingen voor worden beschreven. In dit stuk zou je kunnen stellen dat in de laatste alinea door het

gebruik van het bijvoeglijke naamwoord “oppermachtige beweging”, er sprake is van een hyperbool; een stijlfiguurlijke overdrijving.

Bron: De Telegraaf 05.09.2008

Dinnershows in Zuid-Afrika
SECTION: MIJNBEDRIJF; Blz. 24
LENGTH: 377 woorden

Wie als toerist naar Zuid-Afrika gaat, doet er verstandig aan 's avonds in het hotel te blijven. Vooral in de grote steden is het dan veel te gevaarlijk de straat op te gaan. Daarom moet er een markt zijn voor een dinershow zoals we die in Nederland kennen, dacht Wim van der Stelt vier jaar geleden toen hij als toerist Zuid-Afrika bezocht. Hij exploiteerde zelf iets vergelijkbaars: De Televisiestudio in Veenendaal. "De beste en de mooiste tijd van mijn leven", vindt hij nog steeds. "Het mes snijdt aan twee kanten. Ik kan iets creatiefs neerzetten dat hier niet meer te betalen is, daar wel."

Bezoekers krijgen volgens Van der Stelt een eigentijdse zang- en dansshow met audiovisuele effecten, die een breed internationaal publiek zal aanspreken. "Zuid-Afrika staat daarin centraal", zegt hij. "De tijden van de voortrekkers, de Boerenoorlog, de opheffing van de apartheid en de consequenties van de huidige technologische ontwikkelingen zijn de inspiratiebronnen. Bedrijven kunnen dit aanbod koppelen aan productpresentaties, vergaderingen en andere businessevents. Het moet een multifunctioneel centrum worden waar in het seizoen toeristen terecht kunnen en buiten het seizoen bedrijven voor op maat gemaakte activiteiten."

Al vier jaar loopt Van der Stelt met het idee rond. Van reisorganisatoren zowel in Zuid-Afrika als in Nederland krijgt hij positieve reacties, maar geen bank wil hem een lening verschaffen. Daarom zoekt hij een investeerder. Dat kan ook iemand zijn die in het bedrijf gaat meewerken. "Alles kan als het plan maar een kans krijgt", zegt hij. "Zelf ben ik vooral creatief. Ik kan me voorstellen dat de investeerder het zakelijk gedeelte voor zijn rekening neemt."

Van der Stelt beschouwt zijn plan als een maatschappelijk verantwoorde onderneming, dat werk oplevert voor vijftig tot honderd getalenteerde plaatselijke creatieve artiesten, verkoopmedewerkers, horecamensen, theatertechnici, enzovoort.

"Met die investering kun je in Zuid-Afrika veel meer doen dan hier in Nederland. Daarvan kan het project zeker drie jaar draaien." Er bestaan daar al wel evenementenlocaties, geeft hij toe. Maar hoeveel concurrentie hij zal ondervinden, wil hij samen met zijn investeerder onderzoeken via de Nederlands-Zuid-Afrikaanse Kamer van Koophandel.

Dit krantenbericht komt uit De Telegraaf en behoort tot het human interest frame. Door het persoonlijke verhaal van Wim van der Stelt die een dinershow met Zuid-Afrika als thema probeert op te zetten, nemen wij een kijkje in de Zuid-Afrikaanse samenleving. Dit stuk is positief geframed, omdat er een problematische situatie wordt geschetst, met mogelijke oplossingen. In dit stuk is men er op uit een bestaande situatie te verbeteren door middel van een maatschappelijk verantwoord plan. Van het gebruik van stijlfiguren

om een bepaalde gevoelswaarde bij de lezer teweeg te brengen, is in dit krantenbericht geen sprake.

Bron: De Volkskrant 04.08.2008

Zuma's positie sterker, ondanks corruptieproces

SECTION: BUITENLAND; Blz. 5

LENGTH: 668 woorden

DATELINE: AMSTERDAM SAMENVATTING: Presidentschap Zuid-Afrika lijkt onafwendbaar voor Zuma.

Advocaten pleiten voor onwettig verklaren rechtzaak tegen de ANC-leider.

AMSTERDAM Het zullen bekende taferelen worden, vandaag, voor de deuren van het hooggerechtshof in het Zuid-Afrikaanse Pietermaritzburg. Aanhangers van Jacob Zuma, voorzitter van regeringspartij ANC, hebben aangekondigd luidkeels te komen demonstreren om hun held steun te betuigen. De aanklacht tegen Zuma wegens het aannemen van tienduizenden euro's smeergeld van een Franse wapenfirma, witwassen van geld en afpersing, is ingegeven door politieke motieven, menen zij. Hun lijflied Breng me mijn machinegeweer zal ongetwijfeld weerklinken voor het gerechtshofgebouw.

Binnen zullen Zuma's advocaten met nieuwe pleidooien komen om het aanstaande corruptieproces onwettig te laten verklaren. De begindatum van dit proces is nog niet vastgesteld, maar de kans is groot dat dit tijdens de zittingen vandaag of morgen gebeurt.

In december vorig jaar werd Zuma met een grote meerderheid gekozen tot voorzitter van het ANC. Sindsdien hangt het corruptieproces boven zijn hoofd als enige obstakel dat hem er nog van kan weerhouden president Thabo Mbeki, zijn aartsrivaal, op te volgen, als diens ambtstermijn volgend jaar afloopt.

Afgelopen donderdag kregen Zuma's advocaten een forse tegenslag toen het Constitutionele Hof een vracht papieren toeliet als bewijs voor het corruptieproces. Het zou niet gaan om onrechtmatig verkregen bewijzen en de invallen in 2005, waarbij ze in beslag waren genomen, hebben de privacy van Zuma niet bovenmatig geschonden, oordeelde het hoogste rechtorgaan van Zuid-Afrika. 'Gerechtshoven moeten ervoor waken dat ze bij het waarborgen van het recht op privacy niet het vermogen van de staat aantasten om ernstige en complexe misdaden te vervolgen', aldus het Hof.

Het Openbaar Ministerie toonde zich na het vonnis zelfverzekerd, en liet weten 'klaar' te zijn voor het corruptieproces. Zuma heeft vaak laten weten te zullen aftreden als partijvoorzitter als hij wordt veroordeeld; dan zal hij ook presidentskandidaat af zijn.

Toch beschouwen de Zuid-Afrikaanse media zijn naderende presidentschap als bijna onafwendbaar. Dat komt door Zuma's machtige vrienden in de top van het ANC-bestuur, in het vakverbond Cosatu en in de communistische partij, coalitiepartner van het ANC. Zij zouden achter de schermen de druk opvoeren om 'amnestie' voor Zuma te bewerkstelligen in de corruptieaanklacht.

Maar dat komt ook doordat de andere vleugel van het ANC, president Mbeki en zijn kabinet, een steeds zwakkere indruk maakt. Mbeki is de laatste maanden verguisd om zijn aanpak van Zimbabwe (Zuma was veel kritischer over de crisis daar) en om zijn trage reactie op het xenofobische geweld tegen buitenlanders in eigen land en maakt sowieso een uitgebluste indruk. Vorige maand moest Mbeki toezien hoe het ANC-bestuur de door hem benoemde premiers van de provincies West-Kaap en Oost-Kaap ontsloeg - officieel wegens disfunctioneren, officieus omdat de twee loyale aanhangers van Mbeki zijn. Ook moest hij Kgalema Motlanthe, vicepresident van het ANC en rechterhand van Zuma, opnemen in zijn kabinet.

Motlanthes beëdiging vorige maand tot minister zonder portefeuille is echter door vriend en vijand verwelkomd. Motlanthe maakt een eerlijke en integere indruk, heeft zijn verleden mee -hij zat jaren vast op Robbeneiland wegens zijn strijd tegen de apartheid - maar gedraagt zich bovenal als een pragmatisch, gematigd leider, die niet bang is zijn mening te geven. Zo trok hij fel van leer tegen de leider van de ANC Jeugdliga, Julius Malema, die in juni zei bereid te zijn 'te moorden' voor Zuma.

Motlanthe kan zorg dragen voor een soepele overgang van het tijdperk-Mbeki naar het tijdperk-Zuma, en wellicht voorkomen dat alle capabele topambtenaren en politici uit het Mbeki-kamp de benen nemen. Mocht het toch tot een veroordeling van Zuma komen, dan is hij voor beide vleugels van de verdeelde regeringspartij een acceptabele presidentskandidaat.

Dit krantenbericht is afkomstig uit De Volkskrant en behoort tot het verantwoordelijkheidsframe. Het verantwoordelijkheidframe presenteert een kwestie of probleem op zo een manier dat er een bepaalde verantwoordelijkheid wordt toegekend aan de overheid, individu of groep voor het veroorzaken of oplossen van een probleem. In dit geval zien wij hoe Zuma ter verantwoording wordt geroepen door het Zuid-Afrikaanse hooggerechtshof voor het aannemen van tienduizenden euro's aan smeergeld door een Franse wapenfirma en het witwassen van geld en afpersing. In dit stuk worden verder de achtergronden van dit corruptieschandaal besproken en het wijst als duidelijke verantwoordelijke de toen nog niet verkozen president Zuma aan. Het stuk is negatief geframed, want in deze situatie die wordt besproken, is er geen oog voor concrete oplossingen van de problemen. Desondanks wordt er in de laatste alinea vice-president van het ANC, Motlanthe, als mogelijk presidentskandidaat genoemd. Er zijn geen opvallende lexicale of syntactische stijlmiddelen gebruikt.

Bron: De Telegraaf 03.08.2008

Contrasten
SECTION: ETEN EN GENIETEN; Blz. 19
LENGTH: 388 woorden

Zwart-wit, rijk/arm, stad/wildernis. Er is waarschijnlijk geen land op aarde met zoveel contrasten als Zuid-Afrika. Tegenstellingen die zelfs doorwerken in de wijnbouw, in 1655 geïntroduceerd door onze eigen Jan van Riebeeck.

Ruim drieënhalve eeuw later wordt de wereld overspoeld door een ongelooflijke hoeveelheid goedkope bulkwijn uit de Kaap, terwijl anderzijds vooral jonge wijnboeren hard werken aan een kwaliteitsimpuls. En dat was hard nodig ook. In de Nederlandse supermarkten werd het imago de laatste jaren behoorlijk

beschadigd door wijnen van onder de 2 euro. Goedkope 'zuurstok' chenin blanc of naar verbrand rubber smakende pinotage voerden de boventoon in de schappen. Gelukkig zien steeds meer wijnkopers met verantwoordelijkheidsgevoel het licht. De vraag naar kwaliteitswijn wordt immers steeds groter. Het vergt even investeren in de toekomst - want wat is makkelijker dan een Kaapse droë van €1,89 in de aanbieding - maar op de lange termijn plukt men de vruchten. Met die filosofie in het achterhoofd toog ik naar de Hemel-en-Aardevallei. Een wijngedebiet dat ook wel wordt vernoemd naar de kustplaats Hermanus, maar officieel de naam Walker Bay draagt. De nabijgelegen kust zorgt voor een frisse wind die vrijwel het hele jaar door de vallei waait. Wind die zorgt dat vooral druivenrassen uit de Bourgogne en Rhône daar goed gedijen. Zo zien we veel chardonnay, pinot noir, syrah, grenache én... viognier. De meeste wijnboeren moeten nog veel leren van deze uitheemse druiven. Zo niet Jean-Claude Martin, een uit Zwitserland geëmigreerde wijnmaker, die simpelweg als JC door het leven gaat. JC en zijn charmante vrouw Carolyn zijn 'the new kids on the block'. Hun domein Creation op een heuvel bestaat pas een paar jaar en is nu al doelwit van tal van buitenlandse wijnkopers. JC maakt namelijk onberispelijke wijnen in de beste Europese traditie. We proeven zijn 'unwooded' Viognier uit 2008. Het witte fruit van perzik en abrikoos springt uit het glas, maar ook in de smaak blijft alles heel elegant. Een heerlijke aperitiefwijn op een herfstige dag en dat voor nog geen tientje. Creation is nog niet op de Nederlandse markt, maar daar komt snel verandering in. Naar verluidt vertrekt er binnenkort een containerschip vanuit de Kaap. De gelukkige importeur wordt LFE (0346-213044).

Dit krantenbericht is afkomstig uit De Telegraaf en behoort tot het economische gevolgen frame. Het economische gevolgen frame presenteert een gebeurtenis, zaak of probleem in het licht van economische gevolgen dat het zou kunnen hebben voor een individu, groep, institutie, regio of land. In dit stuk wordt de Zuid-Afrikaanse wijn als exportproduct aangeprezen voor de Nederlandse markt. In dit stuk moet de Zuid-Afrikaanse wijn het imago krijgen van een kwaliteitswijn. Dit wordt gedaan door in te gaan op de Nederlandse invloeden op de geschiedenis van Zuid-Afrika en men grijpt terug naar de geschiedenis van Jan van Riebeeck. Dit krantenbericht is positief geframed, omdat men in dit stuk op uit is een bestaande situatie te verbeteren. Men is op zoek naar economische vooruitgang door de Zuid-Afrikaanse wijn aan te prijzen. Tegelijkertijd wordt het land Zuid-Afrika in een positief daglicht neergezet, doordat het als exporteur van kwaliteitswijnen wordt afgeschilderd. In de eerste alinea wordt de stijlfiguur antithese gebruikt, om de titel meer kracht te geven. "Zwart-wit, rijk/arm, stad/wildernis". Een antithese is een stijlfiguur waar tegengestelde begrippen worden verbonden.

Bron: Volkskrant 30.08.2008

Vir blankes en niet-blankes Zuid-Afrika Johannesburg
SECTION: REIZEN; Blz. 01
LENGTH: 840 woorden

Het grimmige Apartheidmuseum bij Johannesburg zit vol verrassingen. Bij de ingang begint het al. Je toegangsbewijs vertelt je welke gang je moet inlopen, die voor 'blankes' of die voor 'niet-blankes', waardoor ik abrupt van mijn metgezel word gescheiden terwijl ik een citaat uit een parlementaire discussie van 1950 lees: 'The white man is the master in South Africa' en 'will remain so to the end.'

Vervolgens, als je na een zwakke klim langs de pre-koloniale geschiedenis vanaf het museumdak de kale resten van goudmijnen en de skyline van Johannesburg hebt mogen bewonderen, word je uitgenodigd af te dalen naar 'the heart of darkness'.

En daar, op ongeveer eenkwart van de route, stuit je op een foto van de Nederlandse politicus/ theoloog Abraham Kuiper, met daaronder de tekst: 'Some historians believe Kuipers's notion was the core idea of apartheid.' Kuipers idee van 'sowereiniteit in eie kring' en strenge scheiding van verschillende groepen bleek begin jaren veertig erg aan te slaan bij de Afrikaner nationalist Malan en zijn ondersteuners.

Bij deze summiere verwijzing blijft het. Maar iedereen die geïnteresseerd is in het verband tussen de door premier Balkenende zo bewonderde ARP-oprichter Kuiper en de apartheidsideologie kan in bibliotheken en op het internet veel meer vinden.

Dit is meteen het manco en de troef van het in 2001 geopende Apartheidmuseum: er is zo'n ontzettende lawine aan brokken informatie dat je minstens een dag nodig hebt om alles te kunnen plaatsen. Aan het eind van die dag, als je benen pijn doen en je mond kurkdroog is, heb je een idee van hoe complex apartheid was, met al zijn historische, ideologische en geografische vertakkingen.

Het museum biedt een opvallend objectieve kijk op het meest beladen begrip uit de Nederlandse taal, dat door de in Nederland geboren premier Hendrik Verwoerd in de jaren vijftig en zestig werd verrijnd: apartheid. Al snel blijkt dat hebzucht en angst aan de basis lagen van apartheid. Midden 19de eeuw was Zuid-Afrika nog een boertig, oninteressant, verbrokkeld land met een aantal Afrikaner en zwarte republieken en delen die in handen waren van de Britse kolonialen.

Maar de vondst van goud en diamanten veranderde alles. Johannesburg groeide van kaal veld uit tot een ruige multiraciale goudzoekerstad. Tussen de Engelsen en de Afrikaners brak in 1899 een wrede oorlog uit, die drie jaar duurde en de Afrikaners verslagen, berooid en verbitterd achterliet. Daarna was goedkope arbeid nodig om het diep verborgen goud te winnen. Arme Afrikaners en rurale zwarten werden mijnwerkers. De klassensolidariteit waarvan heel even sprake was, verdween al snel, toen blank de invasie van zwarte arbeiders naar de stad als bedreigend ervaarde. In 1913 werd de cruciale Natives Land Act geïntroduceerd, die zwarten verbood buiten de reservaten grond te bezitten of zelfs te huren. Apartheid was geboren, al 35 jaar voor de Afrikaners aan de macht kwamen en het verrijnden.

De opkomst en ondergang van de ideologie wordt in het museum vervolgens uitvoerig uit de doeken gedaan middels teksten, posters, foto's, geluid, beeldopnamen en speciale ruimtes waar de uitwassen op plastische wijze worden verbeeld: materiaal achter tralies, isolatiecellen, de muur met bordjes met 148 apartheidswetten, een angstwekkend, geel politiepantservoertuig, de 121 stroppen voor de executies van politieke gevangenen.

Maar steeds weer is er ruimte voor tegengeluiden en nuancering, waardoor uiteindelijk een multidimensionaal beeld ontstaat van ruim een eeuw turbulente Zuid-Afrikaanse geschiedenis, waar al snel de hele wereld uit economisch of politiek opportunisme bij betrokken was.

Toch zijn het niet de grove mensenrechtenschendingen (Sharpeville 1960, Soweto 1976, Biko 1977) die beklijven, noch de emotionele hoogtepunten (Mandela's verboden interview 1961, de verkiezingen 1994). Nee, wat vooral na-ijlt, is hoe ingenieus apartheid in elkaar stak, en hoe die onmenselijke, steeds weer aangepaste ideologie er zo'n tachtig jaar lang in slaagde om voor het oog van de hele wereld de zwarte meerderheid te onderdrukken middels een intrinsieke combinatie van wetgeving, godsdienst, onderwijs, werkgelegenheid, leugens, geweld, terreur en propaganda.

Het is uiteindelijk vooral die propaganda die zich in de geest vastpint. Een film uit 1938 laat zien hoe gewiekt toen al de geschiedenis werd vervalst. Een andere video toont politici die zich in allerlei bochten wringen om apartheid goed te praten. Maar veel subtieler is een filmpje uit de jaren zestig, waarop slechts gezonde, sportende, vrolijke Afrikaner scholieren te zien zijn. Altijd zon, frisse kapsels, groene sportvelden, smetteloze klaslokalen - en de zwarte meid die met de kleintjes speelt. Uren later knipper je tegen het zonlicht, cynisch over de mensheid, worstelend met de implicaties van die utopie die onvermijdelijk tot een nachtmerrie verwerd.

Dit nieuwsbericht komt uit De Volkskrant en hoort in het ethische nieuwsframe thuis. Het ethische frame interpreteert een gebeurtenis of zaak in een religieus- of moraliteitscontext. In dit stuk wordt duidelijk een moreel oordeel geveld over het Apartheidsverleden van Zuid-Afrika.

Uren later knipper je tegen het zonlicht, cynisch over de mensheid, worstelend met de implicaties van die utopie die onvermijdelijk tot een nachtmerrie verwerd.

De geschiedenis van de Apartheidpolitiek wordt beschreven aan de hand van het bezoek aan het Apartheidsmuseum in Johannesburg.

Nee, wat vooral na-ijlt, is hoe ingenieus apartheid in elkaar stak, en hoe die onmenselijke, steeds weer aangepaste ideologie er zo'n tachtig jaar lang in slaagde om voor het oog van de hele wereld de zwarte meerderheid te onderdrukken middels een intrinsieke combinatie van wetgeving, godsdienst, onderwijs, werkgelegenheid, leugens, geweld, terreur en propaganda.

Dit krantenbericht is ondanks de beschrijving van het apartheidsverleden, positief geframed. Het apartheidsverleden is immers een gesloten hoofdstuk en dit nieuwsbericht

is een herinnering daaraan. De bestaande situatie is al verbeterd. Er zijn geen opvallende lexicale of syntactische stijlmiddelen gebruikt.

§ 4.3 Wat is de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika tijdens het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse media (kranten en televisie) in juni en juli van 2010?

De krantenberichten zijn geselecteerd uit de kranten Nrc.next, De Telegraaf en de Volkskrant. Het WK in Zuid-Afrika is op 11 juni 2010 van start gegaan. De finale werd op 11 juli 2010 gespeeld (exact een maand na de openingswedstrijd). Deze tijds aanduiding, 11.06.2010 – 11.07.2010, neem ik mee in de afbakening van de tijdsperiode waarin de krantenartikelen zijn geselecteerd. De zoekresultaten uit de Nrc.next hebben 131 krantenberichten opgeleverd, waarvan er dertien relevant zijn voor het onderzoek. De Telegraaf leverde 371 krantenberichten op, waarvan er dertig relevant zijn voor het onderzoek. De Volkskrant leverde 361 krantenberichten op, waarvan er 23 relevant zijn voor het onderzoek. In de bijlage 2 zijn de titels van de krantenberichten in het bijbehorende nieuwsframe in een tabel weergegeven. Hetzelfde geldt voor het aantal, dat in een positief of negatief frame is ingedeeld. In de onderstaande tabellen volgt de uitwerking hiervan in cijfers.

Tabel 3: Nieuwsframes Zuid-Afrika tijdens WK 2010

Nieuwsframes	Bron corpus WK Zuid-Afrika 2010		
	Nrc.next	De Telegraaf	Volkskrant
Conflict	1	0	3
Human Interest	3	16	9
Verantwoordelijkheid	3	1	2
Ethiek	4	7	7
Economische gevolgen	2	6	2

Tabel 4: Imago Zuid-Afrika tijdens WK 2010

Imago	Bron corpus 2010		
	Nrc.next	De Telegraaf	Volkskrant
Positief	6	25	14
Negatief	7	5	9

Ook in deze paragraaf wil ik de cijfers illustreren aan de hand van een aantal voorbeelden. Op deze manier wordt duidelijk wat er toen werd geschreven tijdens het WK en wat voor gevoelswaarden er daaraan verbonden waren geweest. Ik bespreek ter illustratie een tweetal voorbeelden van krantenberichten, waarvan er één positief is geframed en het ander negatief. De keuze uit welke krant de berichten afkomstig zijn, is willekeurig gevallen.

Bron: De Volkskrant 18.06.2010

Stewards woedend over loon van niets;
Diverse demonstraties hardhandig afgebroken
BYLINE: Robèrt Misset
SECTION: SPORT
LENGTH: 784 woorden

durban/kaapstad. Van de aanvankelijk zo vrolijke sfeer rond de WK-stadions in Zuid-Afrika is na een week van felle protesten van stewards en bewakers tegen hun karige loon weinig meer over. In beide stadions in Johannesburg, en de arena's in Durban, Port Elizabeth en Kaapstad heeft de politie de taken overgenomen van de muitende stewards.

Tot maandag stond voor de ingang van het mediacentrum naast het Green Point Stadium in Kaapstad een steward met een spiegelende zonnebril die de bezoekers steevast met 'yo brother' en een high five begroette. Het zou een fantastisch WK worden, ook voor de bewakers die tot 1500 rand (zo'n 150 euro) op een wedstrijddag zouden kunnen verdienen.

Pure misleiding noemde Logie Naidoo, burgemeester van Durban, de salarissen die Stallion Security zou betalen aan de stewards. Het door de wereldvoetbalbond FIFA aangestelde beveiligingsbedrijf zou de voor drie maanden aangestelde bewakers hebben afgescheept met een dagvergoeding van 190 rand, niet meer dan 19 euro.

'En daarvoor ben ik vanochtend om zeven uur opgestaan en moet ik tot middernacht in het stadion blijven tot de laatste supporter is vertrokken', zei een steward, zondag in het Moses Mabhida Stadium van Durban. Na het duel Duitsland - Australië stonden de honderden stewards en hun werkgevers recht tegenover elkaar. Ze hadden nog geen cent ontvangen van hun contracten voor drie maanden. Nu klaagden ze dat het WK ze slechts geld had gekost. Ze gingen spontaan in staking.

Stallion Security pikte het niet en belde de politie. Zou het bedrijf zijn vergeten dat de voetbaltempel in Durban is vernoemd naar Moses Mabhida, voormalig commandoleider bij Umkhonto we Sikwe, de militaire tak van het ANC? Uitgerekend in 'zijn' stadion werd de protestmars van de stewards met grof geweld beëindigd.

Een speciale eenheid van de politie joeg de menigte met traangas uiteen en vuurde zelfs rubberen kogels af. De FIFA deed of zijn neus bloedde en verwees naar het Zuid-Afrikaanse organisatiecomité.

Voorzitter Danny Jordaan voelde zich echter niet in zijn hemd gezet door het buitensporige optreden van de politie. Hij hekelde het 'onverantwoordelijke' gedrag van de stewards die het geweld over zichzelf hadden

afgeroepen door de agenten met flessen te bekogelen. En verder was het een zaak tussen de werkgever en zijn werknemers, aldus Jordaan.

Daarmee was de opstand van de stewards niet in de kiem gesmoord. Het protest verspreidde zich als een olievlek over de andere WK-steden. Maandagavond waren de bezoekers bij het duel tussen Italië en Paraguay met stomheid geslagen, toen het Green Point Stadium gesloten was.

In de storm en de kletterende regen liepen de emoties hoog op. Bijna vierhonderd stewards stonden demonstratief met de armen over elkaar voor de toegangspoorten. Opnieuw moest de politie ingrijpen om de blokkade te doorbreken. Stallion Security besloot de stewards op staande voet te ontslaan. In allerijl werden duizend agenten opgetrommeld om hun taken waar te nemen.

Ook in Durban raakten honderden stewards hun tijdelijke baan kwijt, omdat ze niet tot een vergelijk kwamen met hun werkgever. Woensdag trokken opnieuw honderden demonstranten door het centrum.

Burgemeester Naidoo kreeg een petitie aangeboden van Zuid-Afrikanen die zich afvroegen waarom de gemeente Durban zo nodig 300 miljoen euro in het rood wilde staan om een stadion te bouwen, terwijl de bevolking schreeuwt om betaalbare huizen met stromend water en elektriciteit.

Naidoo was niet te vermurwen. Volgens hem hadden de stakende stewards hun rechten verspeeld. 'Je kunt niet zomaar 60 duizend gasten je rug toekeren. We leven niet in een bananenrepubliek, al ben ik wel boos op de mensen die de stewards valse beloften hebben gedaan.'

En de betogers moesten niet zeuren, aldus Naidoo. Iedereen in Durban wordt beter van het WK, betoogde hij. Een tweede pronkstuk ligt 35 kilometer buiten de stad: het King Shaka vliegveld, dat drie weken voor het WK werd geopend.

Maar wie aan de onderkant van de samenleving een graantje hoopt mee te pikken, komt bedrogen uit. Donderdag is in de wijde omgeving van het Green Point Stadium geen steward meer te bekennen. Een agent plast ongegeneerd tegen de resten van het oude stadion in Kaapstad.

In de binnenstad heeft de politie opnieuw keihard ingegrepen bij een betoging van 200 stewards. Met rubberen kogels en stroomstoten werden de demonstranten verjaagd. Vanavond zullen alle registers worden opengetrokken als duizenden Britten het Green Point Stadium bezoeken.

Een steward in Durban had het al voorspeld. 'Wij worden als slaven behandeld en niemand kijkt naar ons om. Stel je voor dat we de mooie beelden op de televisie verstoren.'

Dit krantenbericht komt uit De Volkskrant. Het hoort thuis in het conflictframe. Er is hier sprake van een conflict tussen de stewards/ bewakers van diverse WK-stadions en hun werkgevers. Het conflict heeft betrekking op het karige loon dat de stewards/ bewakers krijgen voor hun verdiensten. De stakende stewards/ bewakers worden hardhandig aangepakt door de politie bij hun protestacties. In het stuk zijn de burgermeester van Durban, Logie Naidoo en FIFA-voorzitter Danny Jordaan en een aantal stewards aan het woord. Alle drie partijen uiten hun visie op de toedracht. Dit krantenbericht is negatief

geframed. Er wordt alles beschreven wat mis aan de situatie, zonder oog voor mogelijke oplossingen, waardoor er het beeld van een uitzichtloze situatie wordt geschetst. In de eerste zin beschrijft de schrijver van dit stuk, de staking van de stewards als een muiterij. Er is sprake van een lexicale stijl waarbij het gebruik van het woord 'muitelij' verschillende opinies ten grondslag kan hebben ten opzichte van het woord 'staking'.

Bron: De Telegraaf 18.06.2010

'WK kan zeker terugkomen naar Afrika'

SECTION: TELESPOORT; Blz. 22

LENGTH: 536 woorden

JOHANNESBURG - Met het eerste WK op Afrikaanse bodem een week onderweg, is het volgens Issa Hayatou nog te vroeg voor conclusies over - bijvoorbeeld - de magere prestaties van de zes Afrikaanse deelnemers. Wél blijkt de president van de Confederation of African Football (CAF) en vice-president van wereldvoetbalbond FIFA vast vooruit op eindrondes in de toekomst. Volgens de Kameroener (63) zijn er in Afrika voldoende landen die het grootste sportevenement ter wereld ook eens zouden kunnen organiseren.

"Egypte, Marokko, Nigeria en Algerije zijn in potentie allemaal in staat hetzelfde te doen als Zuid-Afrika. En waarom zou het in 2026 niet opnieuw Zuid-Afrika kunnen worden? Japan en de VS hebben zich óók weer kandidaat gesteld." Hayatou - die in 2002 een gooi deed naar het FIFA-presidentschap, maar zich voor de verkiezingen van volgend jaar achter zittend president Sepp Blatter heeft geschaard - laat zijn antwoorden steeds geduldig vertellen. Slechts één keer gunt hij de vertaalster geen kans zijn betoog te onderbreken. Gevraagd naar de omstreden uitsluiting van Togo voor de komende twee edities van de Afrika Cup, omdat Togo zich begin dit jaar uit het toernooi terugtrok na een bloedige aanslag op de spelersbus, volgt een minutenlang betoog in het Frans. Het komt erop neer dat de hoogste baas van het Afrikaanse voetbal die aanslag betreurt, maar niet de maatregel tegen Togo. "Het team van Togo had vliegtickets. Waarom hebben ze de bus genomen? En waarom zijn ze door dat gevaarlijke gebied in Angola gereden? Dat zijn de vragen die u moet stellen. Ik heb simpelweg de CAF-reglementen uitgevoerd."

Hayatou houdt de belangen van zijn continent scherp in de gaten. Als een van de drijvende krachten achter het eerste WK in Afrika, maakt de zoon van een Sultan een lange neus naar degenen die meenden dat Zuid-Afrika zo'n groot evenement niet aan zou kunnen. "De infrastructuur zou ontbreken, er zouden onvoldoende hotels zijn, de organisatie zou niet deugen... Maar de tijd heeft anders uitgewezen. We hebben het net zo goed - zo niet beter - gedaan als andere delen van de wereld."

Puntjes van kritiek weet hij kundig te pareren. De staking van de beveiligingsmensen bij diverse stadions? "Dat had een groot probleem kunnen zijn, maar gelukkig heeft de Zuid-Afrikaanse politie de taken van de stakers overgenomen. Zij doen het werk nog beter dan veel beveiligers."

De lege plekken in de stadion? "De kaartjes zijn voor 97,5 procent uitverkocht. Ik heb in een aantal stadions ook wat lege stoeltjes gezien, maar bij ruim de helft van de wedstrijden zat het vol. Als mensen met een kaartje thuisblijven, begrijp ik daar ook niets van."

De 'onhandelbare' Jabulani-bal? "Gewoon een excuus van de spelers. Volgens mij is er helemaal niks mis met de bal. Waarom er tot dusver zo weinig goals vallen, dat is niet aan mij om iets over te zeggen. Maar niemand wil na de eerste ronde naar huis. Verderop in het toernooi zullen we meer doelpunten zien."

En dan natuurlijk het oorverdovende lawaai van de vuvuzela's. "Ik weet dat sommige mensen er een hekel aan hebben, maar je vindt de vuvuzela alleen in Zuid-Afrika. Daar moet je niet tegen zijn. Iedereen moet zijn eigen cultuur bewaken."

Dit krantenbericht is afkomstig uit De Telegraaf. Het stuk hoort thuis in het nieuwsframe ethiek. Het ethische frame interpreteert een gebeurtenis of zaak in een religieus- of moraliteitscontext. In dit stuk is er sprake van een moreel oordeel dat wordt geveld over de organisatie van het WK in Zuid-Afrika. Dit oordeel wordt geuit door de vicepresident van het Wereldvoetbalbond FIFA, Issa Hayatou. Hij betoogt dat Zuid-Afrika succesvol het WK op het Afrikaanse continent heeft georganiseerd. De punten van kritiek die er waren geweest op de organisatie, weerlegt hij moeiteloos. Dit stuk is positief geframed, omdat er sprake is van mogelijke oplossingen voor de bestaande problematiek die in het stuk wordt besproken. Men is in dit stuk er op uit een verbetering in te brengen in een bestaande situatie. Er zijn geen opvallende lexicale of syntactische stijlmiddelen gebruikt.

§ 4.4 Wat is de inhoud van de berichtgeving over Zuid-Afrika na het WK in Zuid-Afrika in de Nederlandse media (kranten en televisie) in augustus, september en oktober van 2010?

De krantenberichten zijn geselecteerd binnen de periode van 01.08.2010 – 31.10.2010. De zoekresultaten uit de Nrc.next hebben 61 krantenartikelen opgeleverd, waarvan er vier aan de criteria van het onderzoek voldoen. De Telegraaf heeft 138 krantenartikelen opgeleverd, waarvan er acht relevant zijn voor mijn onderzoek. De Volkskrant heeft van de 149 krantenartikelen zeven relevante krantenartikelen opgeleverd. In bijlage 3 zijn de titels van de krantenartikelen in het bijbehorende nieuwsframe in een tabel weergegeven. Hetzelfde geldt voor het aantal, dat in een positief of negatief frame is ingedeeld. Op de volgende pagina volgt de uitwerking van deze tabellen in cijfers.

Tabel 5: Nieuwsframes Zuid-Afrika na WK 2010

Nieuwsframes	Bron corpus 2010 aug. Sept. Okt.		
	Nrc.next	De Telegraaf	Volkskrant
Conflict	2	3	3
Human Interest	0	0	0
Verantwoordelijkheid	1	2	3
Ethiek	1	1	1
Economie	0	2	0

Tabel 6: Imago Zuid-Afrika na WK 2010

Imago	Bron corpus 2008		
	Nrc.next	De Telegraaf	Volkskrant
Positief	1	4	2
Negatief	3	4	5

Ook deze laatste periode uit de inhoudsanalyse, wil ik illustreren aan de hand van een tweetal voorbeelden krantenberichten, waarvan er één positief en het ander negatief is geframed om de geest van de tijd van toen op te halen. De keuze uit welke krant de berichten afkomstig zijn, is willekeurig gevallen.

Bron: Volkskrant 10.09.2010

Aantal moorden in Zuid-Afrika met ruim 8 procent gedaald

BYLINE: Marnix de Bruyne

SECTION: BUITENLAND; Blz. 18

LENGTH: 476 woorden

AMSTERDAM De misdaad in Zuid-Afrika, dat bekend staat om zijn gewelddadige berovingen, neemt af. Het aantal moorden per 100 duizend inwoners is zelfs met 8,6 procent gedaald. Voor het eerst in vijftien jaar ligt dit cijfer nu onder de 17 duizend. Dat blijkt uit de jaarlijkse misdaadcijfers die de Zuid-Afrikaanse politie vandaag bekend heeft gemaakt.

Het aantal pogingen tot moord en seksueel geweld daalde ook, respectievelijk met 6,1 en 4,4 procent. Daarnaast nam het aantal bankovervallen af (met 8,8 procent), evenals het aantal autokapingen, waarbij de bestuurder wordt gedwongen zijn sleutels af te geven, (met 6,8 procent).

De minister van Politie, Nathi Mthethwa, die de cijfers opgetogen bekendmaakte, noemde de trend 'werkelijk bemoedigend'. Moord, zei hij, 'is de enige misdaadcategorie waarin je niet met de cijfers kunt sjoemelen.'

Met zijn opmerkingen anticepeerde hij op de kritiek die steeds de kop opsteekt als de cijfers bekend worden gemaakt. Eén punt van kritiek is bij voorbaat terecht: de cijfers zijn al gedateerd als ze uitkomen. Ze beslaan dezelfde periode als het fiscale jaar, en lopen dus van 1 april 2009 tot 31 maart 2010. Over de periode van het wereldkampioenschap voetballen, is nog niets bekend.

Het rapport doet echter vermoeden dat tijdens het WK, toen de politie en masse aanwezig was, de moordcijfers alleen maar lager zullen zijn. Want de politie verklaart de afname ervan bijna geheel aan de grotere inzet van agenten vanwege belangrijke evenementen in 2009 als 'de algemene verkiezingen, de inauguratie van president Zuma, internationale cricketwedstrijden en het voetbaltoernooi'.

Volgens de politie leidde de groter zichtbaarheid op straat tot 7,5 procent minder berovingen. Omdat die vaak op moord- en schietpartijen uitlopen, daalde dus het moordcijfer. Opvallend is hoeveel moorden in Zuid-Afrika worden gepleegd 'uit zelfverdediging': (terug)schietende agenten en slachtoffers zijn goed voor respectievelijk 12 en 7 procent van het aantal 'moorden'.

Zuid-Afrika wordt vaak abusievelijk beschreven als land met de meeste moorden ter wereld. Die plaats wordt echter al jaren ingenomen door Midden-Amerikaanse landen, waar het geweld door drugskartels enorm is toegenomen.

Op nummer één staat El Salvador, met stip gestegen door een toename van het aantal moorden met 37 procent in 2009. Per 100 duizend inwoners worden per jaar maar liefst 71 Salvadorianen vermoord.

Afname lijkt vooral veroorzaakt door massale politie-inzet.

Dit krantenbericht is afkomstig uit De Volkskrant en behoort tot het nieuwsframe verantwoordelijkheid. Het verantwoordelijkheidframe presenteert een kwestie of probleem op zo een manier dat er een bepaalde verantwoordelijkheid wordt toegekend aan de overheid, individu of groep voor het veroorzaken of oplossen van een probleem. In dit stuk wordt de verantwoordelijkheid voor de cijfers van de daling van het aantal moorden in Zuid-Afrika toegekend aan het optreden van de politie. Het rapport dat is uitgekomen, doet vermoeden dat tijdens het WK, toen de politie en masse aanwezig was geweest, er minder moorden zijn gepleegd in het land. Dit stuk is positief geframed. Men spreekt in dit stuk van een verbetering van een bestaande situatie. Er is namelijk vooruitgang geboekt, doordat er een daling te zien is in het aantal moorden in Zuid-Afrika. Deze constatering maakt dat het land in een positief daglicht komt te staan. Er zijn geen opvallende lexicale of syntactische stijlmiddelen gebruikt.

Bron: De Telegraaf 19.08.2010

Zuid-Afrika straat op
SECTION: BUITENLAND; Blz. 11
LENGTH: 326 woorden
SAMENVATTING

Van onze correspondent PRETORIA, donderdag. Meer dan een miljoen Zuid-Afrikanen die voor de overheid werken, staken sinds gisteren omdat ze een hoger salaris willen. Vooral schoolkinderen zijn de dupe, want veel docenten van openbare scholen komen niet opdagen. Ook veel medewerkers in de gezondheidszorg hebben zich inmiddels bij de staking aangesloten.

VOLLEDIGE TEKST:

Gisteren waren er schermutselingen bij scholen en ziekenhuizen tussen mensen die gewoon aan het werk wilden en stakers die wilden voorkomen dat hun collega's als stakingsbrekers zouden fungeren. De politie moest de orde herstellen. Het is de bedoeling dat het medisch personeel alleen actie zal voeren rond lunchtijd, maar sommige werknemers vinden dat niet ver genoeg gaan en sloten zich gisteren bij de protestmarsen aan.

De meeste betogingen bij overheidsgebouwen verliepen echter vreedzaam en met zang en dans die gebruikelijk zijn bij stakingen in Zuid-Afrika. De vakbonden eisen een loonsverhoging van 8,6 procent en een fors hogere woonvergoeding. De regering wil echter niet hoger gaan dan 7 procent en een iets hogere woonvergoeding.

De verantwoordelijke minister, Richard Baloyi, zegt dat er geen ruimte in het overheidsbudget is om het huidige loonbod te verhogen. Hij dreigde bovendien dat de overheid een eenzijdige salarismaatregel kan afkondigen, zonder instemming van de bonden. Dit scenario lijkt echter onwaarschijnlijk. Vakbondenkoepel Cosatu is zeer machtig in Zuid-Afrika en regeringspartij ANC zal naar verwachting het conflict per se in den minne willen schikken.

Hoewel er in het land begrip is voor de stakers, maken veel mensen zich zorgen over het gebrek aan onderwijs voor kinderen en de uitblijvende dienstverlening bij overheidskantoren en in de gezondheidszorg. In 2007 vond de laatste grote staking van ambtenaren plaats. Die duurde liefst vier weken en bracht serieuze schade toe aan de economie en het imago van Zuid-Afrika als investeringsland.

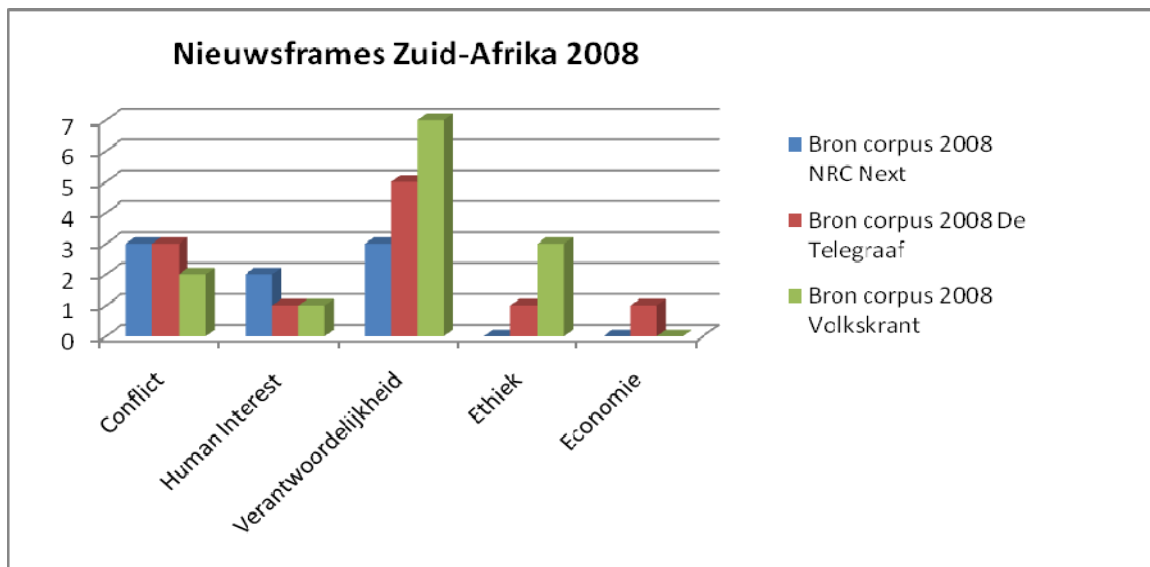
Dit krantenbericht komt uit De Telegraaf. Het behoort tot het nieuwsframe conflict. Het conflictframe benadrukt het conflict tussen individuen, groepen, instituties en landen. In dit stuk is er een conflict ontstaan tussen Zuid-Afrikanen die voor de overheid werken, medewerkers van de gezondheidszorg en de overheid. De stakers pleiten voor een loonsverhoging en de overheid wil de stakers niet tegemoetkomen. Dit heeft tot gevolg dat de stakers protestmarsen organiseren die ongeregeldheden tot gevolg hebben. Dit stuk is negatief geframed. Er wordt een problematische situatie beschreven waar geen sprake is van mogelijke oplossingen. Er wordt hier geen gebruik gemaakt van lexicale stijlen of retorische middelen.

5. Uitkomsten inhoudsanalyse

§ 5.1 Resultaten van de inhoudsanalyse van de kranten Nrc.next, De Telegraaf en de Volkskrant

De cijfers uit de tabellen van hoofdstuk 4, zijn uitgewerkt in onderstaande grafieken. De eerste grafiek heeft betrekking op de nieuwsframes van de krantenberichten over Zuid-Afrika uit de periode 01.08.2008 – 31.10.2008. Er valt te zien dat de drie kranten voornamelijk nieuwsberichten hebben gepubliceerd die betrekking hebben op het verantwoordelijkheidsframe. Dan volgt het conflictframe, vervolgens het human interest frame, dan het ethiek frame en tot slot het economische gevolgen frame. Er zijn onderling verschillen te zien tussen de kranten. De Nrc.next bericht in deze periode het minst over Zuid-Afrika. Zij hebben acht artikelen aan het land gewijd. Dan volgt De Telegraaf met elf artikelen. De Volkskrant bespreekt het land “Zuid-Afrika” in de geselecteerde periode 01.08.2008 – 31.10.2008 het meest in vergelijking tot de Nrc.Next en De Telegraaf. Zij hebben dertien krantenberichten aan Zuid-Afrika gewijd in deze periode.

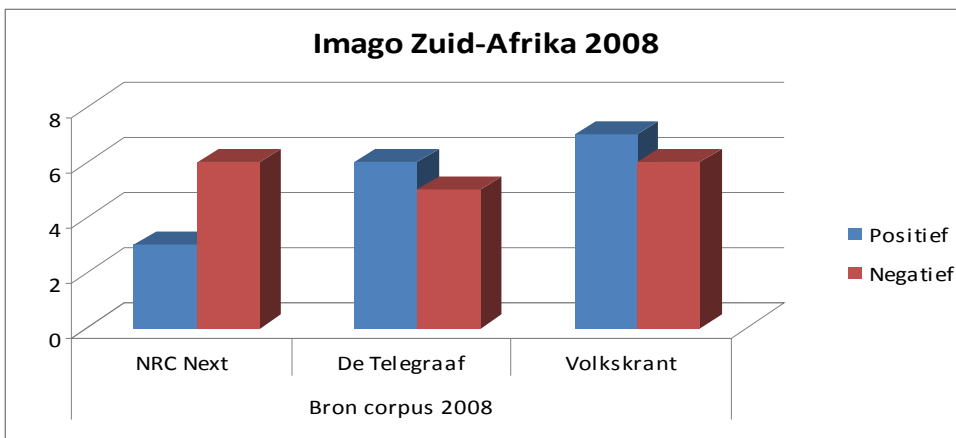
Grafiek 1: Nieuwsframes Zuid-Afrika 2008

Wanneer er wordt gekeken naar het imago van Zuid-Afrika in de krantenberichten in de geselecteerde periode in 2008, in grafiek 2, dan zien wij dat er ongeveer evenveel

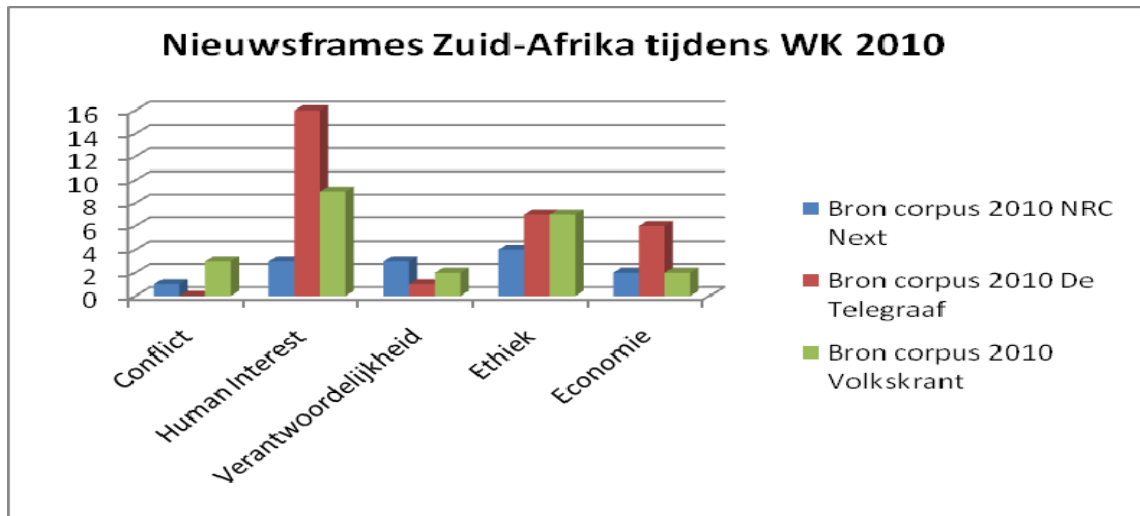
krantenberichten met een positief frame als nieuwsberichten met een negatief frame worden gepubliceerd in deze periode. In totaal werden er zestien nieuwsberichten geschreven met een positief frame en zeventien krantenberichten met een negatief frame. Maar er zijn onderling verschillen te zien tussen de kranten. De Nrc.Next heeft in deze periode meer krantenberichten gepubliceerd met een negatief frame dan De Telegraaf en De Volkskrant. De Telegraaf en De Volkskrant hebben allebei meer krantenberichten met een positief frame gepubliceerd dan krantenberichten met een negatief frame.

Grafiek 2: Imago Zuid-Afrika 2008

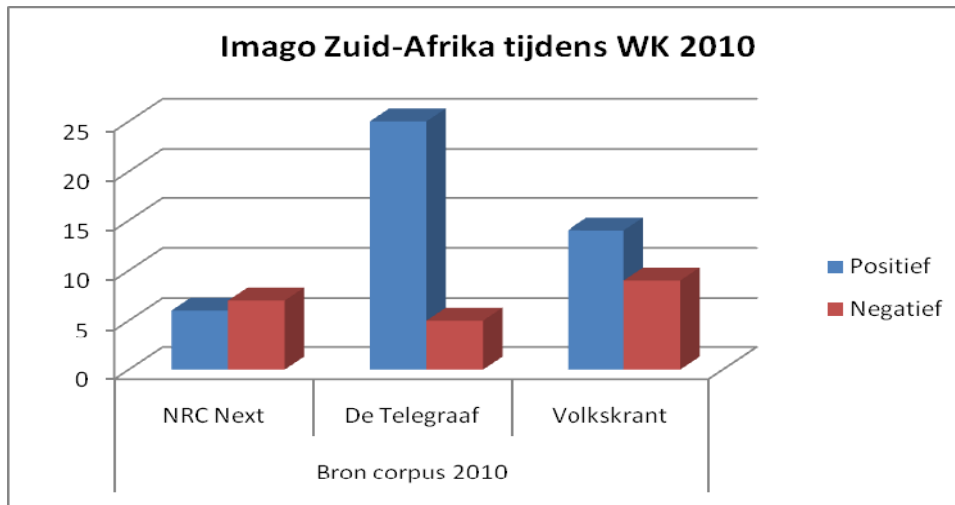
Grafiek 3 heeft betrekking tot de periode 11.06.2010 – 11.07.2010. Deze periode heeft in dit onderzoek de meeste nieuwsberichten opgeleverd. Wat opvalt, is dat er de meeste krantenberichten zijn gepubliceerd die in het human interest frame horen. Dan volgt het ethische frame, het economische gevolgen frame, vervolgens het verantwoordelijkheidsframe en tot slot het conflictframe. Ook hier zijn er weer onderlinge verschillen te zien tussen de kranten. Wederom bericht de Nrc.Next het minst over Zuid-Afrika met dertien artikelen. Dan volgt de Volkskrant met 23 artikelen. De Telegraaf bericht met dertig artikelen het meest over Zuid-Afrika tijdens de WK-periode.

Grafiek 3: Nieuwsframes Zuid-Afrika tijdens WK 2010

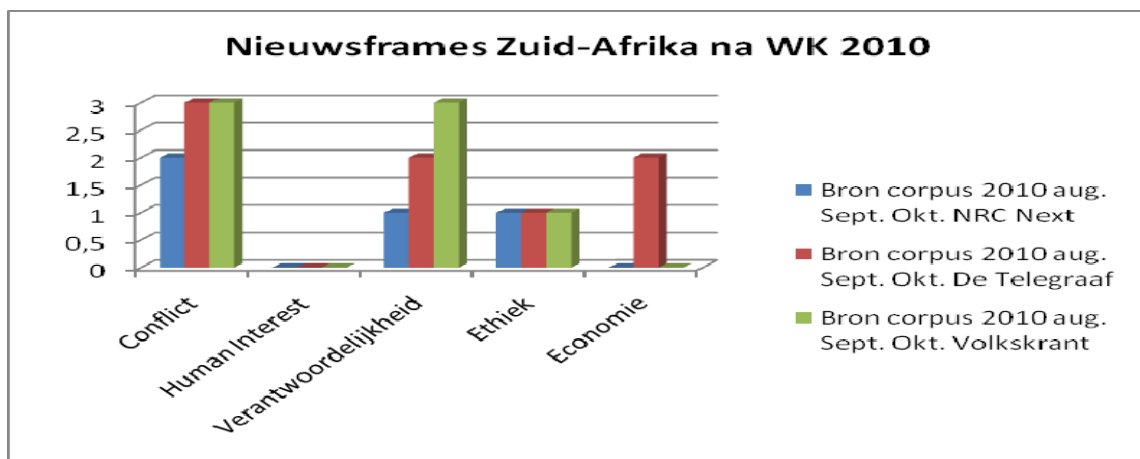
Wanneer er wordt gekeken naar het imago van Zuid-Afrika in de krantenberichten in de periode tijdens het WK, in grafiek 4, dan worden er meer krantenberichten gepubliceerd met een positief frame dan krantenberichten met een negatief frame. In totaal waren er 45 krantenberichten met een positief frame en 21 krantenberichten met een negatief frame. Er werden dus in deze periode het dubbele aantal nieuwsberichten met een positief frame gepubliceerd dan krantenberichten met een negatief frame. Tussen de kranten onderling is er sprake van verschil. De Nrc.Next publiceerde ongeveer evenveel krantenberichten met een positief frame als krantenberichten met een negatief frame. Namelijk zes krantenberichten die positief geframed zijn en zeven die negatief geframed zijn. De Telegraaf publiceerde meer krantenberichten die positief geframed zijn dan krantenberichten die negatief geframed zijn. Namelijk 25 krantenberichten met een positief frame en vijftien krantenberichten met een negatief frame. De Volkskrant publiceerde ook meer krantenberichten die positief geframed zijn dan krantenberichten die negatief geframed zijn. Namelijk veertien krantenberichten met een positief frame en negen krantenberichten met een negatief frame.

Grafiek 4: Imago Zuid-Afrika tijdens WK 2010

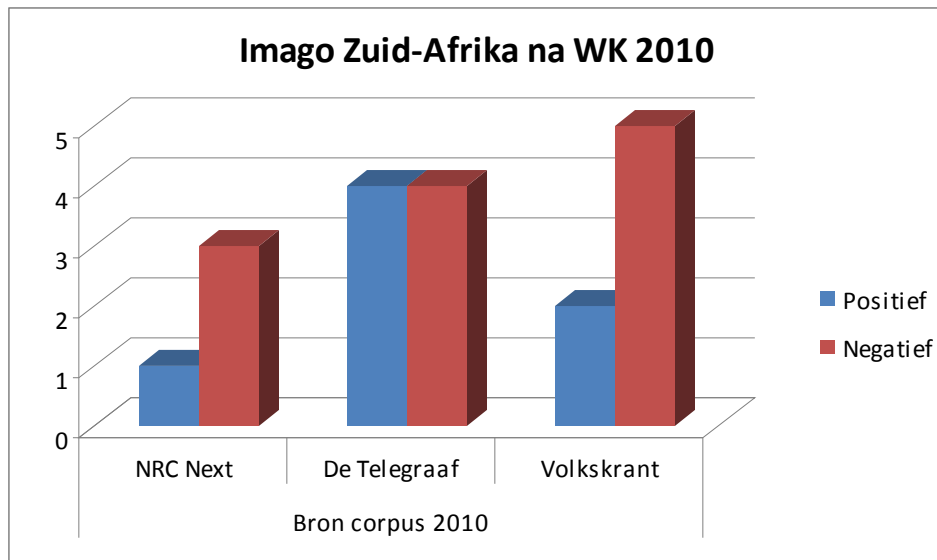
Grafiek 5 heeft betrekking op de periode na de Wereldkampioenschappen voetbal in Zuid-Afrika. In deze periode is er het minst over Zuid-Afrika geschreven. De Nrc.Next wijdde in deze periode vier krantenberichten aan Zuid-Afrika die hebben voldaan aan de opgestelde criteria, De Volkskrant zeven krantenberichten en De Telegraaf acht krantenberichten. De drie kranten hebben het meest gepubliceerd binnen het conflictframe. Dan volgt het verantwoordelijkheidsframe, vervolgens het ethische frame, dan het economische gevolgen frame en tot slot het human interest frame.

Grafiek 5: Nieuwsframes Zuid-Afrika na WK 2010

Wanneer er wordt gekeken naar het imago van Zuid-Afrika in de krantenberichten in de periode na het WK, dan worden er meer krantenberichten gepubliceerd met een negatief frame dan krantenberichten met een positief frame. In totaal zijn er twaalf krantenberichten gepubliceerd met een negatief frame en zeven krantenberichten met een positief frame. Tussen de kranten onderling is er sprake van verschil. De Nrc.Next publiceerde één krantenbericht dat positief was geframed en drie krantenberichten die negatief waren geframed. De Telegraaf publiceerde evenveel krantenberichten met een positief frame als krantenberichten met een negatief frame. Namelijk vier krantenberichten met een positief frame en vier krantenberichten met een negatief frame. De Volkskrant publiceerde twee krantenberichten met een positief frame en vijf krantenberichten met een negatief frame.

Grafiek 6: Imago Zuid-Afrika na WK 2010

6. Conclusie

In deze masterthesis heb ik onderzocht of de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 in Zuid-Afrika invloed hebben gehad op de Nederlandse berichtgeving over het Afrikaanse land. De hypothese luidde dat een belangrijk sportevenement zoals de Wereldkampioenschappen voetbal, de stroom van negatieve berichtgeving uit een derde wereldland kan matigen en positieve berichtgeving op gang kan laten komen in een eerste wereldland zoals Nederland.

De centrale vraag die hierbij hoort, is:

Op welke manier hebben de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 in Zuid-Afrika de invalshoek in de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse media veranderd?

Met behulp van de bevindingen uit de inhoudsanalyse kan ik concluderen dat Zuid-Afrika geen omslag heeft kunnen maken in de negatieve berichtgeving naar een meer positievere berichtgeving over het land in de Nederlandse media. Er was wel een tijdelijk effect te zien tijdens de Wereldkampioenschappen voetbal 2010 van een toename van krantenberichten die positief geframed zijn geweest. Echter, onmiddellijk na de het WK voetbal 2010 werden de frames van de krantenberichten weer negatiever van aard.

Zuid-Afrika heeft door het organiseren van de Wereldkampioenschappen voetbal 2010 wel een zekere invloed gehad op de Nederlandse berichtgeving over het land in Nederland. Zij het een invloed van tijdelijke aard.

§ 6.1 Zijn er significante verschillen te zien in de berichtgeving over Zuid-Afrika in de Nederlandse kranten vóór, tijdens en na de Wereldkampioenschappen in 2010?

En hoe zijn deze verschillen te verklaren?

Het niveau van de verschillen bespreek ik op een drietal punten:

1. Het verschil tussen de kranten in het aantal verschenen krantenberichten over Zuid-Afrika in de periode vóór, tijdens en na het WK.

2. Het verschil in het aantal positieve en het aantal negatieve geframde krantenberichten over Zuid-Afrika in de periode vóór, tijdens en na het WK.
3. Het verschil in de meest gebruikte nieuwsframes en minst gebruikte nieuwsframes in de periode vóór, tijdens en na het WK.

§6.1.1 Het verschil tussen de kranten in het aantal verschenen krantenberichten over Zuid-Afrika in de periode vóór, tijdens en na het WK

In de periode van 01.08.2008 – 31.10.2008 zijn er in totaal 32 krantenberichten verschenen die Zuid-Afrika als hoofdthema hebben gehad. (Nrc.next acht krantenberichten, De Telegraaf elf nieuwsberichten, de Volkskrant dertien krantenberichten.)

In de periode van 11.06.2010 -11.07.2010 zijn er in totaal 66 krantenberichten verschenen die Zuid-Afrika als hoofdthema hebben gehad. (Nrc.next dertien krantenberichten, De Telegraaf dertig krantenberichten, de Volkskrant 23 krantenberichten.)

In de periode van 01.08.2010 – 31.10.2010 zijn er in totaal negentien krantenberichten verschenen die Zuid-Afrika als hoofdthema hebben gehad. (Nrc.next vier krantenberichten, De Telegraaf acht krantenberichten, de Volkskrant zeven krantenberichten.)

Uit de onderzoeksresultaten komt naar voren dat er tijdens het WK meer over Zuid-Afrika is geschreven in de Nederlandse pers dan in de periode ervoor. Na de periode van de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 treedt er een flinke daling plaats in het aantal krantenberichten, dat over Zuid-Afrika gaat.

Wanneer men kijkt naar de verschillen tussen de kranten onderling, valt het op dat de Nrc. Next over de hele periode die is onderzocht, trouw is gebleven aan de eigen manier van berichten over Zuid-Afrika. Het aantal krantenberichten dat negatief is geframed blijft over de onderzochte periode groter dan het aantal krantenberichten met een positief frame. De Nrc.next is niet per definitie meer krantenberichten met een positief frame gaan publiceren over Zuid-Afrika tijdens de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010. De krant heeft immers als doel als kwaliteitskrant te willen opiniëren en te duiden. Daar hoort het consistent willen zijn in de berichtgeving erbij.

De Telegraaf daarentegen, doet datgene wat je van een “sensatiekrant” zou verwachten. Deze krant beweegt namelijk mee op de heersende sentimenten. De stemming tijdens het WK was erg positief in Nederland. Het Nederlandse elftal kwam ver in het voetbaltoernooi. Dat vertaalde zich bij De Telegraaf in positievere berichtgeving over Zuid-Afrika. Toen Nederland vervolgens in de finale van het WK in 2010 werd uitgeschakeld en “onze jongens” weer terug naar huis keerden, kwam er ook een einde aan de massale positieve berichtgeving van De Telegraaf over het Afrikaanse land.

Een mogelijke verklaring voor het feit dat De Volkskrant veel heeft bericht over Zuid-Afrika tijdens het WK zou kunnen zijn dat er toen veel verslaggevers en correspondenten zaten. De Volkskrant heeft immers de traditie om veel te schrijven over ontwikkelingslanden in de rubriek buitenland. Ook zou het wellicht kunnen zijn dat er een ander soort verslaggevers tijdens het WK naar Zuid-Afrika zijn vertrokken. De traditionele correspondent met zijn traditionele nieuwswaarden (conflict frame, verantwoordelijkheids frame, economische gevolgen frame) maakt plaats voor andere nieuwswaarden, waardoor er meer human interest verhalen en verhalen met een moraliteitscontext werden gepubliceerd.

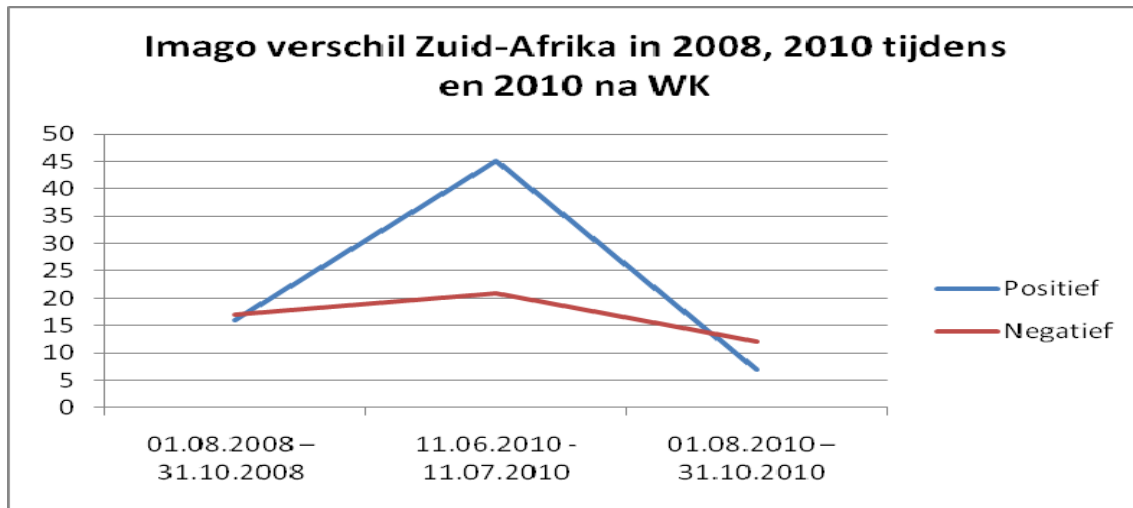
§6.1.2 Het verschil in het imago van Zuid-Afrika in de periode vóór, tijdens en na het WK

In de periode van 01.08.2008 – 31.10.2008 zijn er zestien krantenberichten geschreven met een positief frame en zeventien krantenberichten met een negatief frame.

In de periode van 11.06.2010 -11.07.2010 zijn er 45 krantenberichten met een positief frame en 21 krantenberichten met een negatief frame verschenen.

In de periode van 01.08.2010 – 31.10.2010 zijn er twaalf krantenberichten met een negatief frame en zeven krantenberichten met een positief frame verschenen.

Grafiek 7: Imago verschil Zuid-Afrika voor, tijdens en na WK 2010

Uit de onderzoeksresultaten komt naar voren dat er in de periode vóór het WK er ongeveer evenveel krantenberichten met een positief frame zijn verschenen als krantenberichten met een negatief frame. In de periode tijdens de Wereldkampioenschappen voetbal 2010 verscheen er het dubbele aantal krantenberichten met een positief frame dan het aantal krantenberichten met een negatief frame. Dat zie je terug in de piek van de blauwe lijn. In de periode na het WK valt te constateren dat er een daling van positieve berichtgeving plaatsvindt, maar dat het aantal krantenberichten dat negatief is geframed constant blijft. Men zou aan de hand van de rode lijn in grafiek 7 kunnen stellen, dat de negatieve berichtgeving over Zuid-Afrika over de gehele geselecteerde perioden stabiel is gebleven.

§6.1.3 Het verschil in de meest gebruikte nieuwsframes en minst gebruikte nieuwsframes in de periode vóór, tijdens en na het WK

Uit het onderzoek van H. Semetko en P. Valkenburg is naar voren gekomen dat in de Nederlandse dagbladen en televisie het verantwoordelijkheidframe het meest wordt gebruikt, gevolgd door conflictframe, het economische gevolgen frame, het human interest frame en het ethische frame. Het verantwoordelijkheidframe en het conflictframe komen vooral voor in de wat serieuzer berichtgeving en het economische gevolgen frame, het human interest frame en het ethiekframe zijn vaker terug te vinden in de wat

sensationeler berichtgeving. Uit mijn inhoudsanalyse zijn er soortgelijke resultaten voortgekomen, wat betreft welk nieuwsframe in welke periode (vóór, tijdens, na het WK) het meest is gebruikt.

In de periode van 01.08.2008 – 31.10.2008 zijn er het vaakst krantenberichten verschenen die in het verantwoordelijkheidsframe thuishoren. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat er in deze periode de overgang plaatsvond van de regering onder leiding van Thabo Mbeki. De Zuid-Afrikaanse regeringspartij ANC dwong Thabo Mbeki op 20 september 2008 tot aftreden vanwege zijn rol bij de vervolging van zijn rivaal Jacob Zuma in een corruptieschandaal.

In de periode van 11.06.2010 -11.07.2010 zijn er het vaakst krantenberichten verschenen die in het human interest frame thuishoren. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat er in deze periode vooral krantenberichten zijn verschenen van de “gewone” man uit Zuid-Afrika. Naast de grote stroom aan krantenberichten over voetbal, schreven de kranten ook over alledaagse onderwerpen om het Afrikaanse land dichterbij het Nederlandse lezerspubliek te betrekken. Oranje moest er immers spelen en supporters vertrokken massaal naar Zuid-Afrika. Verder was er de mogelijkheid direct te corresponderen met Zuid-Afrika, omdat er veel journalisten naar het land vertrokken. Door vooral human interest verhalen te schrijven hadden de thuisblijvers meer informatie over het Afrikaanse land dat beter in hun referentiekader zou passen. Zo publiceerde De Telegraaf voornamelijk human interest verhalen, met als doel hun doelgroep, een breed publiek dat een dwarsdoorsnede van de Nederlandse samenleving zou moeten zijn, tegemoet te komen. Zoals H. Gans in *Deciding what's News* (1979) al zei toen hij de term ethnocentrisme introduceerde, waar de eigen cultuur een centrale plaats inneemt in de manier van denken over andere landen of volkeren, dan is een ander land, zoals Zuid-Afrika tijdens het WK voetbal, opeens niet meer zo ver weg. “Onze eigen jongens” spelen er immers. “Wij” identificeren ons meer met het land, omdat “wij” daar rondlopen. Tijdens het WK werden veel krantenberichten over de Nederlandse invloed op de geschiedenis van Zuid-Afrika gepubliceerd. Zodra het WK voetbal echter wegviel, werd er weer plaatsgemaakt voor de traditionele etiketten (fraude, xenofobie, conflicten, etc.)

In de periode van 01.08.2010 – 31.10.2010 zijn er het vaakst krantenberichten verschenen die in het conflictframe thuishoren. Men keert terug naar de normale vorm van berichtgeving. Meteen na het WK waren er stakingen en protestacties voor loonverhogingen tegen de regering. Nieuws is immers nieuws wanneer er over rampen, corruptie en oorlog wordt bericht. De grote bron van nieuwsinformatie, het WK, was voorbij. Er moet dus weer gekeken worden naar datgene wat het nieuws haalt. De geschiedenis leert dat dit toch weer onderwerpen zijn die te maken hebben met conflicten, rampen en oorlogen.

Als ik de resultaten uit het onderzoek van Semetko en Valkenburg naast de resultaten leg van mijn eigen inhoudsanalyse, dan valt op hoe hardnekkig nieuwsframes eigenlijk zijn. Tijdens het WK werden de traditionele nieuwswaarden overruled door “gelegenheidsnieuwswaarden”. Er werd toen namelijk minder over conflicten geschreven, maar er werd meer geschreven over verhalen met een persoonlijk karakter. Na het WK komen de traditionele nieuwswaarden weer terug en bericht men weer over zaken die passen in het conflict frame en het verantwoordelijkheidsframe. Enerzijds geeft de aandacht voor negatief nieuws een eenzijdig beeld van Zuid-Afrika. Anderzijds, is het meedeinen op emotie tijdens het WK voetbal in 2010, waarbij er vooral positief werd bericht door bijvoorbeeld de Telegraaf, ook een eenzijdig beeld van het land. Wanneer wordt er überhaupt een realistisch beeld van Zuid-Afrika geschetst in de Nederlandse pers?

§ 6.2 Reflectie op het onderzoek

Het onderzoek van A.van Dijk waarin hij de lexicale en syntactische schrijfstijl van de Britse pers onderzoekt op racisme, heeft in mijn onderzoek maar een beperkte toegevoegde waarde gehad. De Nederlandse pers is niet zo gretig in haar gebruik van retorische middelen om een standpunt over te brengen. Er is duidelijk een verschil van benadering tussen de Nederlandse en de Britse pers wanneer het gaat om het gebruik van lexicale en syntactische schrijfstijlen.

Verder is er aanvullend onderzoek vereist. De bevindingen die uit deze masterthesis zijn voortgekomen, zouden allereerst moeten worden getoetst over een langere periode. Daarmee doel ik op een langere periode van een krantenonderzoek vóór de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 in Zuid-Afrika en een langere periode van krantenonderzoek na de Wereldkampioenschappen voetbal in 2010 in Zuid-Afrika. Daarnaast zou het aan te raden zijn om met de buitenlandse redactie van de desbetreffende kranten te spreken over de bevindingen van deze inhoudsanalyse, om hun visie erover te horen. Tot slot, is onderzoek naar andere media noodzakelijk om te toetsen of dezelfde onderzoeksresultaten zullen standhouden.

Literatuurlijst

- De Boer, C. & Brennecke, S. (2006). *Media en publiek. Theorieën over media-impact*. Amsterdam: Boom.
- Dijk van, T.A. (1991). *Racism and the Press. Critical Studies in Racism and Migration*. London and New York: Routledge.
- Domke, D. (2001). *Racial cues and political ideology. An examination of associative priming*. In: *Communication Research*, 28(6), 772-801.
- Gans, H.J. (1979). *Deciding what's news: a study of CBS Evening News, NBC Nightly news, Newsweek, and Time*. New York: Pantheon Books.
- Ginneken van, J. (1996) *De schepping van de wereld in het nieuws. De 101 vertekeningen die elk 1 procent verschil maken*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu van Loghum.
- Miller, M. M. & Riechert, B.R. (2001). *The Spiral of Opportunity and Frame Resonance: Mapping the Issue Cycle in News and Public Discourse*. In: *Framing Public Life: Perspectives on Media and our Understanding of the Social World*. Ed. Reese, C.S., Gandy, O.H., Grant, A.E. & Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Rooij, C. (2008). *Africa's time has come!* Thesis voor de master Culturele Antropologie, Universiteit Utecht.
- Schramm, W. (1949). *The nature of news*. In: *Journalism quarterly* [0196-3031], vol:26 issue: (3), p.259.
- Semetko, H.A.& Valkenburg, P.M. (2000). *Framing European politics: A content analysis of press and television news*. In: *Journal of Communication*, 50(2), 93-109.
- Servaes, J.& Tonnaer, C. (1992). *De nieuwsmarkt. Vorm en inhoud van de internationale berichtgeving*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Smith, A. (1980). *The Geopolitics of Information*. New York: Oxford University Press.
- Stokke, O. (1971). *Reporting Africa in African and International Mass Media*.Uppsala: Scandinavian Institute of African Studies.

- Vreese de, C.H. (2005). *News framing: Theory and typology*. In: Information Design Journal + Document Design, 13 (1), 51-62.
- Wieten, J. (2002). *Srebrenica en de journalistiek. Een onderzoek naar opvattingen en werkwijze van Nederlandse journalisten*. Amsterdam: NIOD/UvA

Websites:

- Zuid-Afrikaanse overheid www.sa2010.gov.za/opportunities (januari, 2010)
- Lexis.nexis <http://academic.lexisnexis.nl/uva/> (januari, 2010)
- Wikipedia <http://nl.wikipedia.org/wiki/Nrc.next> (januari 2010)
 http://nl.wikipedia.org/wiki/De_Telegraaf (januari
2010)
 http://nl.wikipedia.org/wiki/De_Volkskrant

Bijlagen

Bijlage 1. Corpus krantenberichten Zuid-Afrika 2008

Corpus krantenberichten Nrc.next, De Telegraaf, Volkskrant

Tabel 1: krantenartikelen NRC.NEXT, De Telegraaf en de Volkskrant 01.08.2008 – 31.10.2008

Nieuwsframes	Nrc.next	Telegraaf	Volkskrant
Conflict	<ul style="list-style-type: none"> • Ex-minister Zuid-Afrika lanceert nieuwe partij 03.10.2008 • ANC staat op het punt om uiteen te vallen 09.10.2008 • Eenderde van regering Zuid-Afrika stapt op 24.09.2008 	<ul style="list-style-type: none"> • Landhervorming nekt blanke citrusboeren 09.08.2008 • Schelden op de Dutchmen 15.08.2008 • Theatrale machtswisseling Zuid-Afrika 22.09.2008 	<ul style="list-style-type: none"> • De man die het ANC met een echtscheiding dreigt; Profiel Mosiuoa 'Terror' Lekota 09.10.2008 • 'Absurde regels' domineren sport in Zuid-Afrika 07.08.2008
Human interest	<ul style="list-style-type: none"> • Afrikaanse Einsteins; Aan AIMS studeren de besten van hun generatie 05.09.2008 • Eenzame en koppige leider; Thabo Mbeki nam van niemand iets aan en verloor zo steun van ANC 	<ul style="list-style-type: none"> • Dinnershows in Zuid-Afrika 05.09.2008 	<ul style="list-style-type: none"> • 'Je kunt beter later, na je studie, kinderen nemen!' 02.08.2008

	22.09.2008		
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Jacob Zuma gebruikt rechtszaak voor campagne; Gisteren is in Zuid-Afrika het corruptieproces tegen de ANC-leider begonnen. En daarmee de verkiezingscampagne voor 2009 05.08.2008 • Mbeki treedt af na een bloedeloze paleiscoup; Het vertrek van de Zuid-Afrikaanse president is het gevolg van een machtsstrijd met partijleider Jacob Zuma 22.09.2008 • Grootvader moet op ANC passen; Gerespecteerde Kgalema Motlanthe is benoemd tot interim-president Z-Afrika 26.09.2008 	<ul style="list-style-type: none"> • Zuma-zaak zet Zuid-Afrika op scherp 03.08.2008 • Dreigende taal van ANC-leider 05.08.2008 • Immigranten mogen nog eventjes blijven 23.08.2008 • 'Einde aan aidsontkenning; Omstreden minister Zuid-Afrika moet weg 27.9.2008 • Corruptiezaak tegen Zuma van de baan; Komend president Zuid-Afrika van blaam gezuiverd 13.09.2008 • Immigranten op straat gezet; Spanningen in Zuid-Afrika nu kampen worden 	<ul style="list-style-type: none"> • Serenade voor nieuwe minister; Eerste stappen nieuwe president Zuid-Afrika oogsten lof 30.09.2008 • Bruggenbouwer met aanzien in beide kampen ANC 26.09.2008 • Ministers Z-Afrika treden massaal terug 24.09.2008 • Slecht imago breekt Mbeki alsnog op 22.09.2008 • Handhaver van de apartheid zonder glimlach 5 - 10 - 15 - 20 - 25 - 40 - 50 - 60 - 70 - 75 - 80 - 90 - 100 30 JAAR; Sporen

		<p>opgedoekt 'Teruggaan is zelfmoord' 16.08.2008</p>	<p>15.09.2008</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rechter verwerpt zaak tegen Zuma 13.09.2008 • Zuma's positie sterker, ondanks corruptieproces 04.08.2008
Ethiek		<ul style="list-style-type: none"> • Erotiek in Zuid- Afrika; Festival Afrovibes in Den Haag en Amsterdam 25.09.2008 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwela-jazz en 'pennywhistle' 21.10.2008 • Hoe de Springbokken de Apartheid bestreden; Sportboek 04.10.2008 • Vir blankes en niet-blankes Zuid-Afrika Johannesburg 30.08.2008
Economische gevolgen		<ul style="list-style-type: none"> • Contrasten 03.08.2008 	

Tabel 2: Nrc.next artikelen 2008

<p>Positief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grootvader moet op ANC passen; Gerespecteerde Kgalema Motlanthe is benoemd tot interim-president Z-Afrika 26.09.2008 • Mbeki treedt af na een bloedeloze paleiscoup; Het vertrek van de Zuid-Afrikaanse president is het gevolg van een machtsstrijd met partijleider Jacob Zuma 22.09.2008 • Afrikaanse Einsteins; Aan AIMS studeren de besten van hun generatie 05.09.2008
<p>Negatief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ex-minister Zuid-Afrika lanceert nieuwe partij 03.10.2008 • ANC staat op het punt om uiteen te vallen 09.10.2008 • Eenderde van regering Zuid-Afrika stapt op 24.09.2008 • Eenzame en koppige leider; Thabo Mbeki nam van niemand iets aan en verloor zo steun van ANC 22.09.2008 • Jacob Zuma gebruikt rechtszaak voor campagne; Gisteren is in Zuid-Afrika het corruptieproces tegen de ANC-leider begonnen. En daarmee de verkiezingscampagne voor 2009 05.08.2008 • Zuma's positie sterker, ondanks corruptieproces 04.08.2008

Tabel 3: Telegraaf artikelen 2008

Positief frame	<ul style="list-style-type: none">• Contrasten 03.08.2008• 'Einde aan aidsontken'ning; Omstreden minister Zuid-Afrika moet weg 27.9.2008• Erotiek in Zuid-Afrika; Festival Afrovibes in Den Haag en Amsterdam 25.09.2008• Theatrale machtswisseling Zuid-Afrika 22.09.2008• Corruptiezaak tegen Zuma van de baan; Komend president Zuid-Afrika van blaam gezuiverd 13.09.2008• Immigranten mogen nog eventjes blijven 23.08.2008
Negatief frame	<ul style="list-style-type: none">• Schelden op de Dutchmen 15.08.2008• Dinnershows in Zuid-Afrika 05.09.2008• Immigranten op straat gezet; Spanningen in Zuid-Afrika nu kampen worden opgedoekt 'Teruggaan is zelfmoord' 16.08.2008• Landhervorming nekt blanke citrusboeren 09.08.2008• Dreigende taal van ANC-leider 05.08.2008

Tabel 4: Volkskrant artikelen 2008

<p>Positief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kwela-jazz en 'pennywhistle' 21.10.2008 • De man die het ANC met een echtscheiding dreigt; Profiel Mosiuoa 'Terror' Lekota 09.10.2008 • Hoe de Springbokken de Apartheid bestreden; Sportboek 04.10.2008 • Serenade voor nieuwe minister; Eerste stappen nieuwe president Zuid-Afrika oogsten lof 30.09.2008 • Bruggenbouwer met aanzien in beide kampen ANC 26.09.2008 • Rechter verwerpt zaak tegen Zuma 13.09.2008 • Vir blankes en niet-blankes Zuid-Afrika Johannesburg 30.08.2008
<p>Negatief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ministers Z-Afrika treden massaal terug 24.09.2008 • Slecht imago breekt Mbeki alsnog op 22.09.2008 • Handhaver van de apartheid zonder glimlach 5 - 10 - 15 - 20 - 25 - - 40 - 50 - 60 - 70 - 75 - 80 - 90 - 100 30 JAAR; Sporen 15.09.2008 • 'Absurde regels' domineren sport in Zuid-Afrika 07.08.2008 • Zuma's positie sterker, ondanks corruptieproces 04.08.2008 • 'Je kunt beter later, na je studie, kinderen nemen'; 18! 02.08.2008

Bijlage 2. Corpus krantenberichten Zuid-Afrika WK 2010

Tabel 5: krantenartikelen NRC.NEXT, De Telegraaf en de Volkskrant 11.06.2010 – 11.07.2010

Nieuwsframes	Nrc.next	Telegraaf	Volkskrant
Conflict	<ul style="list-style-type: none"> Rivaal van president Rwanda neergeschoten 21.06.2010 		<ul style="list-style-type: none"> Arrestatie in Z-Afrika na aanslag op Rwandese generaal 22.06.2010 Stewards woedend over loon van niets; Diverse demonstraties hardhandig afgebroken 18.06.2010 Blank als vanouds in Ventersdorp 11.06.2010
Human interest	<ul style="list-style-type: none"> Apartheid? De Engelse voetballers bleven er laconiek onder; George Eastham was een van de eerste profs die hun loopbaan afsloten met een lucratief karweitje in Zuid-Afrika 30.06.2010 Genieten van de wedstrijden met milieuvriendelijk glaasje bier; Fan Fests van FIFA 	<ul style="list-style-type: none"> De hoteldame van Zuid-Afrika 09.07.2010 Wijnfamilie geeft goede voorbeeld 09.07.2010 Leorzame studiereis; Henny Smorenborg kijkt namens Holland/Belgium Bid in keuken WK 05.07.2010 Culibus kookt voor weesjes 29.06.2010 	<ul style="list-style-type: none"> Soweto verdeeld over succes van toerisme 07.07.2010 'De regering van Zuma heeft het nooit over de wedergeboorte van Afrika' 29.06.2010 WK organiseren is al een wonder 23.06.2010 'Wij heersen in Durban en genieten van het leven'; 19.06.2010

	<p>rond WK-duels in Zuid-Afrika zijn populair; Kaapstad nam groene maatregelen om de vervuiling rond feesten tegen te gaan 28.06.2010</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voetbal doet alle ellende vergeten; In het township Alexandra heerst euforie als Zuid-Afrika tegen Frankrijk speelt 23.06.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Overbruggen 26.06.2010 • tegen de; Artsen van 'het andere Oranje' geven aidsdrama gezicht Maria (6) weegt slechts 14 kilo en wacht al uren op lift naar kliniek 26.06.2010 • Avontuur in Kwazulu-Natal 22.06.2010 • Dolle pret in Durban 22.06.2010 • Veelzijdig Durban 19.06.2010 • Schitterend Nelspruit 19.06.2010 • Gezinsbestemming Rustenburg 19.06.2010 • Veilig, gezellig, maar ijskoud!; ÉÉN GROOT FEEST OPORANJECAMPING 19.06.2010 • De tafel is gedekt 19.06.2010 • Levendig Polokwane 12.06.2010 • Groen Pretoria 	<ul style="list-style-type: none"> • 'Moslims worden meer moslim, hindoes meer hindoe'; Interview Ela Gandhi, kleindochter van Mahatma Gandhi 19.06.2010 • Een voetbal verricht wonderen; Oud-internationals ondersteunen actief maatschappelijke projecten in Zuid-Afrika Clarence Seedorf Alternatief WK 18.06.2010 • In Jericho juichen ze voor Z-Afrika, als de zon schijnt 17.06.2010 • Het WK moet onze jeugd inspireren'; Interview Stanley Tshabalala, OUD-BONDSCOACH Zuid-Afrika 16.06.2010 • Soweto gaat op dag 1 uit zijn dak; Hoe zit het? 12.06.2010 • Soweto gaat op dag 1 uit zijn dak; Hoe zit het?
--	---	---	---

		<p>12.06.2010</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voetballen voor vrijheid; Beste speler <p>Robbeneiland verkeert in een constant rusteloze staat "Het voetballen heeft zonder meer mijn leven gered"</p> <p>12.06.2010</p>	<p>11.06.2010</p>
<p>Verantwoordelijkheid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Helden van de blanke Afrikanen; Geen donkere fans bij 'Boks' 14.06.2010 • De zwaarste tegenstander: vooroordelen; WK in Zuid-Afrika begint 11.06.2010 • Johannesburg is het New York van Afrika; Dankzij het WK hebben plannen om de beruchte binnenstad op te knappen vaart gekregen 11.06.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • IJzeren dame van Zuid-Afrika 01.07.2010 • De oranje droom; Nederlandse longartsen schenken weeshuis aan Zuid-Afrika Holland Stellenbosch Medical Foundation geeft studiebeurzen aan medisch studenten 15.06.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Private bajes is beter en goedkoper, zeggen ze 26.06.2010 • Blatter op zijn plaats in Afrika's symboliek; analyse het WK wordt een kalebas van emoties 12.06.2010
<p>Ethiek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De publieke omroep plugt een schlager; jan blokker 02.07.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Alleen wat paspoorten kwijt; Consulaire Camper heeft een makkie 	<ul style="list-style-type: none"> • Elk kind met aids dat overleeft, is nieuwe ster bij Ubuntu 01.07.2010

	<ul style="list-style-type: none"> • Alle kunst is politiek; Dus cruciaal in Zuid-Afrika 23.06.2010 • En dit gebeurt 35 kilometer verderop...; WK is ver weg in township 21.06.2010 • Magische krachten in Afrika. Of niet; 'Muti' voor beter voetbal 18.06.2010 	<p>29.06.2010</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bisschop Tutu inspireert wereld 29.06.2010 • Ook in Mzoli's is verbroedering slechts schijn 24.06.2010 • Handelaar in herrie; 21.06.2010 • Grote geld ligt voor oprapen voor Neil van Schalkwyk, ontdekker van de vuvuzela 21.06.2010 • 'WK kan zeker terugkomen naar Afrika' 18.06.2010 • Soweto indrukwekkend 16.06.2010 • Wachten op de kruimels; In Durban township Bhambai is geen water of stroom, maar wel hoop 12.06.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid in de mijn nog sluitstuk 24.06.2010 • Voetbal op besmeurde grond in District Six 23.06.2010 • Huur een welp, schiet een leeuw 19.06.2010 • Kans voor Afrika 12.06.2010 • Zo mooi als nu is het bijna nooit 11.06.2010 • Heel Zuid-Afrika trots op WK voetbal 11.06.2010
Economische gevolgen	<ul style="list-style-type: none"> • Vuvuzela nu ook als app voor iPhone; Toeter een economisch succes 07.07.2010 • Is er een WK, lijden de hotels daar nóg 	<ul style="list-style-type: none"> • Máxima: 'Maak geldstromen zichtbaar' 03.07.2010 • Zwarte sterren 01.07.2010 • Op bezoek bij 	<ul style="list-style-type: none"> • 'Zeker tien jaar nodig om de schuld af te betalen'; Interview Pieter Smits van Waesberghe, directeur Desso

	<p>verlies; Te veel kamers werden te lang vastgehouden voor WK-bezoekers. En uiteindelijk is er maar weinig bezet 24.06.2010</p>	<p>wijngoeroe 01.07.2010</p> <ul style="list-style-type: none">• Stimulans voor toerisme 24.6.2010• Oranjegloed in Johannesburg 16.06.2010• Economische motor Johannesburg; De negen steden van het WK voetbal 2010 12.06.2010	<p>21.06.2010</p> <ul style="list-style-type: none">• 'De hele wereld zal hier straks op blazen' 16.06.2010
--	--	--	---

Tabel 6: Nrc.Next artikelen

<p>Positief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vuvuzela nu ook als app voor iPhone; Toeter een economisch succes 07.07.2010 • Genieten van de wedstrijden met milieuvriendelijk glaasje bier; Fan Fests van FIFA rond WK-duels in Zuid-Afrika zijn populair; Kaapstad nam groene maatregelen om de vervuiling rond feesten tegen te gaan 28.06.2010 • Alle kunst is politiek; Dus cruciaal in Zuid-Afrika 23.06.2010 • Voetbal doet alle ellende vergeten; In het township Alexandra heerst euforie als Zuid-Afrika tegen Frankrijk speelt 23.06.2010 • En dit gebeurt 35 kilometer verderop...; WK is ver weg in township 21.06.2010 • Johannesburg is het New York van Afrika; Dankzij het WK hebben plannen om de beruchte binnenstad op te knappen vaart gekregen 11.06.2010
<p>Negatief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De publieke omroep plukt een schlager; jan blokker 02.07.2010 • Apartheid? De Engelse voetballers bleven er laconiek onder; George Eastham was een van de eerste profs die hun loopbaan afsloten met een lucratief karweitje in Zuid-Afrika 30.06.2010 • Is er een WK, lijden de hotels daar nóg verlies; Te veel kamers werden te lang vastgehouden voor WK-bezoekers. En uiteindelijk is er maar weinig bezet 24.06.2010 • Rivaal van president Rwanda neergeschoten 21.06.2010 • Magische krachten in Afrika. Of niet; 'Muti' voor beter voetbal 18.06.2010

	<ul style="list-style-type: none"> • Helden van de blanke Afrikanen; Geen donkere fans bij 'Boks' 14.06.2010 • De zwaarste tegenstander: vooroordelen; WK in Zuid-Afrika begint 11.06.2010
--	--

Tabel 7: Telegraaf artikelen

Positief frame	<ul style="list-style-type: none"> • Wijnfamilie geeft goede voorbeeld 09.07.2010 • De hoteldame van Zuid- Afrika 09.07.2010 • Leerzame studiereis; Henny Smorenburg kijkt namens Holland/Belgium Bid in keuken WK 05.07.2010 • Máxima: 'Maak geldstromen zichtbaar' 03.07.2010 • Op bezoek bij wijngoeroe 01.07.2010 • IJzeren dame van Zuid-Afrika 01.07.2010 • Alleen wat paspoorten kwijt; Consulaire Camper heeft een makkie • Culibus kookt voor weesjes 29.06.2010 • Bisschop Tutu inspireert wereld 29.06.2010 • Overbruggen 26.06.2010 • Stimulans voor toerisme 24.6.2010 • Avontuur in Kwazulu-Natal 22.06.2010 • Dolle pret in Durban 22.06.2010 • Schitterend Nelspruit 19.06.2010 • Veelzijdig Durban 19.06.2010 • Gezinsbestemming Rustenburg 19.06.2010 • Veilig, gezellig, maar ijskoud!; ÉÉN GROOT FEEST OPORANJECAMPING 19.06.2010 • De tafel is gedekt 19.06.2010 • 'WK kan zeker terugkomen naar Afrika' 18.06.2010 • Soweto indrukwekkend 16.06.2010
-----------------------	--

	<ul style="list-style-type: none">• Oranjegloed in Johannesburg 16.06.2010• Levendig Polokwane 12.06.2010• Economische motor Johannesburg; De negen steden van het WK voetbal 2010 12.06.2010• Groen Pretoria 12.06.2010• Voetballen voor vrijheid; Beste speler Robbeneiland verkeert in een constant rusteloze staat "Het voetballen heeft zonder meer mijn leven gered" 12.06.2010
Negatief frame	<ul style="list-style-type: none">• Zwarte sterren 01.07.2010• tegen de; Artsen van 'het andere Oranje' geven aidsdrama gezicht Maria (6) weegt slechts 14 kilo en wacht al uren op lift naar kliniek 26.06.2010• Ook in Mzoli's is verbroedering slechts schijn 24.06.2010• Handelaar in herrie; 21.06.2010• Wachten op de kruimels; In Durban township Bhambai is geen water of stroom, maar wel hoop 12.06.2010

Tabel 8: Volkskrant artikelen

<p>Positief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Soweto verdeeld over succes van toerisme 07.07.2010 • Elk kind met aids dat overleeft, is nieuwe ster bij Ubuntu 01.07.2010 • Veiligheid in de mijn nog sluitstuk 24.06.2010 • 'Wij heersen in Durban en genieten van het leven'; 19.06.2010 • 'Moslims worden meer moslim, hindoes meer hindoe'; Interview Ela Gandhi, kleindochter van Mahatma Gandhi 19.06.2010 • Een voetbal verricht wonderen; Oud-internationals ondersteunen actief maatschappelijke projecten in Zuid-Afrika Clarence Seedorf Alternatief WK 18.06.2010 • In Jericho juichen ze voor Z-Afrika, als de zon schijnt 17.06.2010 • 'Het WK moet onze jeugd inspireren'; Interview Stanley Tshabalala, OUD- BONDSCOACH Zuid-Afrika 16.06.2010 • 'De hele wereld zal hier straks op blazen' 16.06.2010 • Kans voor Afrika 12.06.2010 • Blatter op zijn plaats in Afrika's symboliek; analyse het WK wordt een kalebas van emoties 12.06.2010 • Soweto gaat op dag 1 uit zijn dak; Hoe zit het? 12.06.2010 • Zo mooi als nu is het bijna nooit 11.06.2010 • Heel Zuid-Afrika trots op WK voetbal 11.06.2010
<p>Negatief frame</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 'De regering van Zuma heeft het nooit over de wedergeboorte van Afrika' 29.06.2010

	<ul style="list-style-type: none">• Private bajes is beter en goedkoper, zeggen ze 26.06.2010• WK organiseren is al een wonder 23.06.2010• Voetbal op besmeurde grond in District Six 23.06.2010• Arrestatie in Z-Afrika na aanslag op Rwandese generaal 22.06.2010• 'Zeker tien jaar nodig om de schuld af te betalen'; Interview Pieter Smits van Waesberghe, directeur Desso 21.06.2010• Huur een welp, schiet een leeuw 19.06.2010• Stewards woedend over loon van niets; Diverse demonstraties hardhandig afgebroken 18.06.2010• Blank als vanouds in Ventersdorp 11.06.2010
--	--

Bijlage 3. Corpus krantenberichten Zuid-Afrika na WK 2010

Tabel 9: krantenartikelen NRC.NEXT, De Telegraaf en de Volkskrant 01.08.2010 – 31.10.2010

Nieuwsframes	Nrc.next	Telegraaf	Volkskrant
Conflict	<ul style="list-style-type: none"> • Hard staken kost levens; Zuid-Afrika wil meer loon 01.09.2010 • Media vrezen muilkorf ANC; Protest kranten in Zuid-Afrika 11.08.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Persvrijheid 24.08.2010 • Staking Zuid-Afrika eist levens; Werkwillige verplegers toegang geweigerd 20.08.2010 • Zuid-Afrika straat op 19.08.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Blanke rugbyfans: sponsor racistisch 24.09.2010 • Afloop staking Z-Afrika toont verzwakte Zuma 07.09.2010 • Z-Afrikaanse ziekenhuizen verlamd door stakingen 30.08.2010
Human interest			
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Familie van staatshoofd eet het eerst; Kritiek op corruptie Z-Afrika 24.09.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • ANC legt Zuma op weegschaal 20.09.2010 • China en Zuid-Afrika in gesprek over kerncentrale 25.08.2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Zuma spreekt de speculaties over zijn opvolging niet weg; Column presidentschap Zuid-Afrika 27.09.2010 • Aantal moorden in Zuid-Afrika met ruim 8 procent gedaald 10.09.2010 • Oud-politiekef Z-Afrika krijgt vijftien jaar 04.08.2010

Ethiek	<ul style="list-style-type: none"> Een genuanceerd portret van beladen Zuid-Afrika 20.09.2010 	<ul style="list-style-type: none"> 'Iedereen heeft een eigen kijk op Zuid-Afrika'; Louise van Wingerden over 'Nannies Only': 23.09.2010 	<ul style="list-style-type: none"> 'President Zuma krijgt de geest niet meer in de fles'; Interview Mike van Graan, theatermaker 21.09.2010
Economische gevolgen		<ul style="list-style-type: none"> Zuid-Afrika capituleert in wereldwijde valutaoorlog 20.10.2010 Miljardenbod Walmart op Afrikaanse retailketen 18.09.2010 	<ul style="list-style-type: none">

Tabel 10: Nrc.Next artikelen

Positief frame	<ul style="list-style-type: none"> Een genuanceerd portret van beladen Zuid-Afrika 20.09.2010
Negatief frame	<ul style="list-style-type: none"> Familie van staatshoofd eet het eerst; Kritiek op corruptie Z-Afrika 24.09.2010 Hard staken kost levens; Zuid-Afrika wil meer loon 01.09.2010 Media vrezin muilkorf ANC; Protest kranten in Zuid-Afrika 11.08.2010

Tabel 11: Telegraaf artikelen

Positief frame	<ul style="list-style-type: none">• Miljardenbod Wal-Mart op Afrikaanse retailketen 28.09.2010• 'Iedereen heeft een eigen kijk op Zuid-Afrika'; Louise van Wingerden over 'Nannies Only' 23.09.2010• China en Zuid-Afrika in gesprek over kerncentrale 28.08.2010• Persvrijheid 24.08.2010
Negatief frame	<ul style="list-style-type: none">• Zuid-Afrika capituleert in wereldwijde valutaoorlog 20.10.2010• ANC legt Zuma op weegschaal 20.09.2010• Staking Zuid-Afrika eist levens; Werkwillige verplegers toegang geweigerd 20.08.2010• Zuid-Afrika straat op 19.08.2010

Tabel 12: Volkraant artikelen

Positief frame	<ul style="list-style-type: none">• Zuma spreekt de speculaties over zijn opvolging niet weg. Column presidentschap Zuid-Afrika 27.09.2010• Aantal moorden in Zuid-Afrika met ruim 8 procent gedaald 10.09.2010
Negatief frame	<ul style="list-style-type: none">• Blanke rugbyfans: sponsor racistisch 24.09.2010• 'President Zuma krijgt de geest niet meer in de fles'; Interview Mike van Graan, theatermaker 21.09.2010• Afloop staking Z-Afrika toont verzwakte Zuma 07.09.2010• Z-Afrikaanse ziekenhuizen verlamd door stakingen 30.08.2010• Oud-politiefchef Z-Afrika krijgt vijftien jaar 04.08.2010